

získala zákazníky, při čemž žalobce měl být odměňován provisi podle skutečného výsledku, nikoli podle toho, zda a kolik vynaložil práce. Podle § 2 a) zák. č. 131/31 jsou pracovní soudy příslušné rozhodovati zejména ve sporech o mzdu, provisi a jiné služební požitky a odměny. Podle § 11 zákona o soukromých zaměstnancích jest však provise zákonou formou mzdy. V důvodové zprávě k zákonu o pracovních soudech se praví, že provise jest formou platu zaměstnanců, »zejména v obchodech (provisních agentů) bez rozdílu, zdali jde o osoby pracující výhradně pro jediného zaměstnavatele nebo pro několik zaměstnavatelů«.

Při rozhodování o otázce, je-li advokát, je muž byla přiznána určitá agenda, v služebním poměru, nejvyšší správní soud v nálezu číslo 4891 sbírky Bohuslavovy »Nálezy nejvyššího správního soudu ve věcech finančních« vyslovil, že zaměstnáním ve služebním poměru za mzdu dlužno podle § 1151 o. z. o. rozuměti veškerou činnost, k jejímuž vykonávání se jistá osoba pro druhou osobu smluvně zaváže na určitou dobu, bez ohledu, byla-li úplata výslovně ujednána, nebo má-li být vyplacena předem i ve lhůtách nebo podle postupu vykonaných prací (§§ 1152, 1154 a 1154a o. z. o.). Charakteristickým znakem poměru služebního je závazek dotyčné osoby, že dává pro určitou dobu zaměstnavateli k dispozici svoji pracovní sílu, bez omezení na určité dílo nebo na více určitých, co do rozsahu povahou věci ohraniče-

ných prací, takže nejde o vykonání nějakého určité vymezeného díla, resp. několika určitě vymezených prací (jako by tomu bylo při smlouvě o dílo), a kdy zaměstnanci za určitých předpokladů přísluší nárok na smluvnou odměnu (plat) nebo její část, i když je mu bez jeho zavinění znemožněno dotyčnou práci vykonati (§§ 1154b a 1155 o. z. o.). I když se jako pravidlo podle § 1151 o. z. o. předpokládá, že zaměstnavatel služební výkony svého zaměstnance řídí, takže předpokladem smlouvy služební je také větší či menší osobní (rozhodovací) odvislost zaměstnance od zaměstnavatele, přece není tím nijak vymezeno, do jaké míry může zaměstnanec při výkonu služeb míti možnost samostatného postupování, a může toto »řízení« služebních výkonů se strany zaměstnavatele do jista záležitosti i v prostém přikázání určité agendy (na př. agendy právnické, vyžadující advokátskou kvalifikaci k samostatnému vyřizování).

Rozhodnutí nejvyššího soudu i nejvyššího správního soudu o otázce pracovního (služebního) poměru obchodních zástupců, jimž naše zákonodárství důsledně přiznává právní postavení zaměstnance, vyvolaly snahy o vydání zákona o obchodních cestujících, jenž všeobecně ustanoví, že obchodní zástupce, který není samostatným živnostníkem, je v pracovním poměru i tehdy, když vykonává zastupitelskou činnost podle vlastní iniciativy a vlastních časových dispozic, což u obchodních zástupců souvisí se způsobem jejich činnosti.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Hromadné smlouvy

2169.

I. Kolektivní smlouva knihařského pomocnictva. — K výkladu pojmu »knihtiskařského knihaře«. II. Zásada soudní praxe, že individuální smlouvy pracovní přijmout ustanovení kolektivních smluv, netýká se kolektivních smluv, jichž změna v neprospěch zaměstnance je nepřipustná podle zvláštních zákonných ustanovení (vl. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n.). Rozh. nejv. soudu z 16. VI. 1936, Rv III 395/36.

Krajský soud pojal do rozsudku rozhodnutí o rekurze žalovanej proti usnesení soudu prvostupňového, kterým bola zamietnutá spoluprekážajúca námietka žalovanej strany. Pokiaľ žalovaná napáda v dovolávacej žiadosti rozhodnutie o sporprekážajúcej námietke, treba dovolávaciu žiadosť považovať za dovolávací rekurz, ktorý v pokračovaní pred súdmi pracovními není podľa ustanovenia § 36 zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n. prípustný. Podľa ustanovenia § 540 Osp. všima si dovolávací súd z úradu len sporprekážajúcích námietok podľa bodu 1. a 2. § 180 Osp. žalovaná namietala, že k prejednaniu sporu není príslušný pracovný súd, pretože podľa kolektívnej smlúvy pre strany záväznej, má o veci rozhodovať rozhodčí súd. Námietka,

že vec patrí rozhodčímu súdu, je sporprekážajúcímu námietkou podľa bodu 4. § 180 Osp., ktorú § 540 Osp. neuvádza medzi tými námietkami, ktorých dbá dovolávací súd z úradu. Nemohlo byť ani preto z úradu k sporprekážajúcej námietke žalovanej prihliadnuté.

Odvolačiací súd zistil na základe členskej legitímácie žalobníkom preukázanej, že žalobník je členom Sväzu pomocníctva knihařského a príbuzných odvetví. Tvrdenie dovolávacej žiadosti, že z predloženej legitímácie bolo patrné, že členstvo žalobníka zaniklo neplatením príspevkov, je novota, na ktorú nemohol byť vzatý zreteľ. Zistenie odvolačacieho súdu, že v závode žalovanej nie sú zvláštni kníhväzači pre kníhtlačiareň a zvláštni pre kníhväzactvo a že tie isté osoby vykonávajú práce pre obidve odvetvia závodu, nebolo dovolávací žiadosťou napadnuté, je preto pre dovolávací súd smerodatné. Keďže ale je dokázané, že žalobník konal kníhväzačské práce jak v tlačiarškom, tak v kníhárškom závode žalovanej, není záver, že žalobník bol tlačiaršským kníhárom, ku ktorému došiel odvolačiací súd berúc v ohľad jak práce žalobníkom skutočností vykonávané, tak okolnosti, že mu bol plat až do 1. apríla 1935 vyplácaný podľa stupnic pre tlačiaršských kníhárov, ani zrejme mýlny, ani v rozpore so spismi. Okolnosť, že žalobník vykonával aj vyššie kníhväzačské práce (viaza-

nie a pozlaccovanie) pre knihársky závod žalovanej, nevylučuje možnosť, aby žalobník bol zamestnaný ako knihár v knižtlačiarstvom podniku. Pre posúdenie otázky, či žalobník bol zamestnaný ako tlačiarenský knihár alebo kníhväzbačský knihár, je rozhodná jedine okolnosť, v ktorom podniku žalobník pracoval a nie okolnosť, aké práce konal. Neporušil preto dovolávací súd formálne právo, keď pominul žalovanou navrhované znalecké dokazovanie na to, že vyššie kníhväzbačské právo sa môže prevádzkať len v podniku kníhväzbačskom, keď mal už prevedeným dokazováním zistené, že žalobník jak v tlačiarenskom tak kníhväzbačskom podniku pracoval. Z toho dôvodu bolo aj zbytočné dokazovanie svedkom E. W. navrhované žalovanou na tú okolnosť, že kolektívna smluva vzťahovala sa len na tlačiarenských kníhárov a nie na kníhárov zamestnaných v kníhväzbačských podnikoch. Neporušil preto odvolávací súd ani tu právo formálne, keď navrhované dokazovanie pominul.

Zásada zastávaná súdnou praxou, že individuálne smluvy nemusia prijať ustanovenie kolektívnych smluv, netýká sa kolektívnych smluv, ktorých zmena v neprospech zamestnanca je nepripustná podľa zvláštnych zákonných ustanovení, ako to je v súdnom prípade (vládne nariadenie č. 39/1935 Sb. z. a n.). Neporušil preto odvolávací súd právo materielne, keď vypovedal, že medzi stranami dojednaná zmena kolektívnej smluvy v neprospech žalobníka je neúčinná.

Najvyšší súd neshľadal ani ináč zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolávacieho súdu bol zmenený, zrušený alebo rozviazaný.

J. Salač.

2170.

I. Kolektívni smluvy jsou smlouvami soukromými, při jejichž ujednání smluvní organizace představují své členy, kteří podle hromadné smlouvy práv nabývají, jich pozbývají a pod. II. Okolnost, že pro obor určité výdělečné činnosti byla sjednána hromadná smlouva, nemá sama o sobě význam v případě, kde na některé straně vystupuje jako smluvník osoba, nenáležící k příslušné organizaci, jež za své členy uzavřela kolektivní smlouvu.

III. Provádí-li stavebník stavbu ve vlastní režii, může sjednat smlouvy se svými dělníky a ujednat s nimi i nižší mzdy a jiné pracovní podmínky, než jsou stanoveny v kolektivních smlouvách. (Rozh. nejv. soudu z 1. VII. 1936, Rv I 1181/36.)

V souzené věci je nesporné, že žalovaná firma nenáleží k organizaci zaměstnavatelů, která sjednala kolektivní smlouvu příl. C) s organizací zaměstnanců, jejímž členem je žalobce. Kolektivní smlouvy jsou smlouvami soukromými, při jejichž ujednání smluvní organizace představují své členy, kteří podle hromadné smlouvy práv nabývají, jich pozbývají a p. (Sb. n. s. 9145*). Okolnost, že pro obor určité výdělečné činnosti byla sjednána hromadná smlouva, nemá tedy sama o sobě význam v případě, kde na některé straně vystupuje jako smluvník osoba, nenáležící k příslušné organizaci, jež za své členy uzavřela kolektivní smlouvu.

V souzené věci bylo zjištěno, že žalovaná firma zjednala žalobce jako stavebního dělníka, a že

lobcův pracovní poměr jest tedy posuzovati výhradně podle individuální smlouvy, sjednané mezi ním a žalovanou firmou.

Nemá významu pro nynější spor, že žalovaná nebyla oprávněna k provozování stavitelské živnosti a že prý stavitel A. W. zneužíval svého postavení ke krytí neoprávněného provádění stavebních prací žalovanou firmou. Krytí osob ku provozování stavitelské živnosti neoprávněných, osobami k živnosti té oprávněnými jest ovšem zapovězeno a trestné a z něho nemůže vzejítí platný nárok (Sb. n. s. 10582, 7928). Pro souzenou věc není však rozhodnou otázka platnosti dohody učiněné mezi žalovanou firmou a stavitel W., nýbrž jen otázka platnosti pracovní smlouvy, ujednané mezi žalobcem a žalovanou firmou, a sjednání takové smlouvy není zakázáno zákonem a nepřiči se ani jinak dobrým mravům, hledí-li se k tomu, že stavebník může stavbu provést i ve vlastní režii a k tomu účelu si zjednatí dělníky, a že jen provedení stavby musí se díti podle plánu a pod dozorem osoby k tomu podle zák. č. 193/1893 ř. z. oprávněné, neboť jinak je provedení stavby trestné a podle předpisů živn. řádu.

Provádí-li stavebník stavbu ve vlastní režii, může sjednat smlouvy se všemi dělníky a ujednat s nimi i nižší mzdy a jiné pracovní podmínky, než jsou stanoveny v kolektivních smlouvách, při čemž nesejde na tom, že pak může stavěti lacněji a zejména uspořítí na daních.

První soud nepokládal žalobcem tvrzený nátlak za prokázaný, avšak žalobce napadl jeho rozsudek v tomto směru a bylo tudíž na odvolacím soudě, aby se i touto výtkou obíral, o ní jednal podle zásady v § 33 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. stanovené a učinil v tomto směru potřebná zjištění.

Ježto odvolací soud to opominul, není věc zralá k rozhodnutí (§ 35 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.) a musela být vrácena odvolacímu soudu, aby jednání v naznačeném směru doplnil a v rozsahu zrušení znovu rozhodl.

Služební smlouva

§ 1152.

2171.

I. »Přiměřenou« úplatou ve sm. § 1152 obč. zák. není mzda »obvyklá«.

II. Jestliže zaměstnanec přijímá vyplácenou mu mzdu po delší dobu bez námitek, nelze — ježto šlo o práce v okrese nezaměstnanosti velmi postiženém, takže zaměstnanec mohl se obávat, že uplatňováním vyšších nároků mohl by se vydati nebezpečí propuštění z práce a následkům nezaměstnanosti — míti za to, že dal způsobem každou pochybnost vylučujícím najevo, že s výší mzdy souhlasí.

III. Přisoudil-li soud zaměstnanci jen přiměřenou mzdu, zjistiv, že plat nebyl smluvně ustanoven, může si do tohoto rozhodnutí stěžovati jediné zaměstnanec, jestliže pro povahu práce jako nové mu příslušela vyšší mzda ať podle případné kolektivní smlouvy nebo obvyklosti v místě. Rozh. nejv. soudu z 29. IV. 1936, Rv I 679/36, Váž. obč. 15.155.

Pracovní řád jest jednostranným prohlášením zaměstnavatelovým, jemuž nelze přikládati právní význam, nebylo-li prokázáno, že tento řád se podle dohody stran stal součástí pracovní smlouvy. Dělníci na stavbě silnice V.—H. byli přijati do práce, aniž s nimi bylo jednáno o mzdě, a na pracovišti nebyla vyvěšena vyhláška, týkající se mezd. Nebylo proto třeba se zabývatí otázkou,

* Váž. obč. 9145 (rozh. z 30. VIII. 1929, Rv I 1781/28): Právní povaha kolektivních smluv a pracovního řádu.

zda žalobce pozbyl nároku na vyšší mzdu proto, že ve lhůtě uvedené v § 5 odst. 5 domnělého pracovního řádu, nevznesl námitky proti výpočtu a výši mezd. Při zjednání žalobce nebyla stanovena výše platu. Podle § 1152 obč. zák. platí tedy přiměřený plat za vymíněný a tento přiměřený plat soud stanovil a učinil základem rozsudečného výroku. Není tudíž třeba zabývat se otázkou, zda v této věci jde o nouzovou práci ve smyslu čl. IV zákona ze dne 5. června 1930, čís. 73 Sb. z. a n., pokud se týče § 1 vládního nařízení ze dne 20. června 1930, čís. 79 Sb. z. a n. Kdyby šlo o nouzovou práci, musel by zaměstnavatel platit mzdu podle platného mzdového tarifu (kolektivní smlouvy), nebo podle sazeb obvyklých v místě, kde se má práce konati (§ 8 cit. vládní nařízení). Přisoudil-li však odvolací soud, zjistiť, že plat žalobcův nebyl smluvně stanoven, žalobci jen přiměřenou mzdou, mohl by si stěžovati pouze žalobce, kdyby za to měl, že pro povahu práce jako nouzové mu příslušela vyšší mzda, ať podle případné kolektivní smlouvy, ať podle prokázané obvyklosti na místě, kde se práce měla konati, nikoli však též žalovaní, ježto, nebyla-li výše mzdy stanovena, jsou již podle § 1152 obč. zák. povinni platit zaměstnanci přiměřenou mzdu, a ježto jen tato mzda byla odvolacím soudem přirčnuta. Odvolací soud ovšem na různých místech směšuje pojmy »obvyklá mzda« a »přiměřená mzda«. Že však přisoudil jen přiměřenou mzdu, je zřejmo z jeho závěru, kdež po probrání okolností pro stanovení mzdy důležitých výslovně poznamenává, že »stanoví přiměřenou částku 2 Kč 80 za hodinu«. Dovolatelé brojí sice nepřipustným způsobem proti hodnocení důkazů, pokud z nich odvolací soud zjistil skutkový podklad pro stanovení této přiměřené mzdy, avšak nedolichují, že a proč stanoví mzdy nesprávné, vychází-li se z tohoto podkladu, a odvolací soud schvaluje úsudek odvolacího soudu o výši přiměřené mzdy (§ 273 c. ř. s.). Mýlný jest názor, že odvolací soud neměl žalobci přisouditi přiměřenou mzdu, žádal-li mzdu podle kolektivní smlouvy, neboť, nehledí-li se ani k tomu, že žalobce aspoň případně též žádal mzdu na místě obvyklou nebo přiměřenou, jak bylo svrchu dovozeno, nebylo žalobci přirčnuto něco jiného, než co žádal, nýbrž nanejvýše méně, než žádal. Nelze schváliti názor dovolatelů, že žalobce přijímáním vyplacené mu mzdy po delší dobu bez námitek dal způsobem každou pochybnost vylučujícím (§ 863 c. ř. s.) najevo, že s výší mzdy souhlasí, neboť nelze přihlednouti, že šlo o práci v okrese nezaměstnaností velmi postiženém a žalobce mohl se tedy obávat, že uplatňováním vyšších nároků mohl by se vydati nebezpečí propuštění z práce a následkům nezaměstnanosti.

§ 1152.

2172.

I. Zaměstnancovo přivolení ke služební smlouvě nebylo projevováno svobodně, jestliže zaměstnanci bylo pohroženo různými újmami, zvláště odnětím poukázek na odběr potravin, kdyby nepodepsal prohlášení o smlouvě, a smlouva jest pro tento nedostatek neplatnou. Zaměstnanec může se pak domáhati na zaměstnavateli z důvodu obohacení přiměřeného platu za vykonané práce. II. Za přiměřenou odměnu lze mít mzdu v kolektivní smlouvě stanovenou, byla-li pro obor a místo, o které se jedná, hromadná smlouva sjednána. Rozh. nejv. soudu 1. července 1936, Rv I 1181/36.

Žalobce vyvozoval neplatnost smlouvy se žalovanou firmou ujednané zejména z toho, že

naň byl učiněn nedovolený nátlak, neboť dělníkům a také jemu bylo prý pohroženo různými újmami, zvláště odnětím poukázek na odběr potravin, kdyby nepodepsal prohlášení ze dne 10. září 1935 příl. 2. Kdyby toto žalobcovo tvrzení bylo pravdivé, šlo by o nespravedlivé donucení a žalobcovo přivolení ke smlouvě nebylo by projevováno svobodně (§ 869 obč. zák.). Smlouva by byla pro tento nedostatek vůle neplatnou a žalobce mohl by se domáhati na žalovaně firmě z důvodu jejího obohacení na úkor žalobcův (§ 1435 obč. zák.) přiměřeného platu za vykonané práce. Za přiměřenou odměnu lze tu mít při úvaze podle § 273 c. ř. s. mzdu v kolektivní smlouvě stanovenou, byla-li pro obor stavební činnosti sjednána hromadná smlouva, kde sporná stavba byla provedena.

§ 1152.

2173.

I. Vzdal-li se zaměstnanec mzdy pro případ »dočasného zastavení« podniku, pozbyl nároku na mzdu jen tehdy, byl-li vysazen z práce skutečným zastavením provozu, nikoliv jeho omezením.

II. Z toho, že zaměstnanec po dobu omezení provozu v podniku bral podporu v nezaměstnanosti, nelze usuzovati, že se zřekl nároku na mzdu; pobíráním podpory v nezaměstnanosti není dotčen případný nárok zaměstnancův na placení mzdy proti zaměstnavateli. Rozh. nejv. soudu z 12. III. 1936, Rv II 122/36, Váž. obč. 15.037.

Mezi spornými stranami byla dojednána smlouva ze dne 2. května 1933, pokud se týče ze dne 12. března 1934, podle které žalobce vzdal se nároku na mzdu pro případ »dočasného zastavení« provozu tkalcovny žalovaného a převzal povinnost, uplatňovati »své nároky na podporu v nezaměstnanosti«. Ve sporu jde o výklad této smlouvy, zda totiž »zastavením provozu« lze též rozuměti omezení provozu tkalcovny. Odvolací soud zjistil, že při rozmluvě s mistry zaměstnanými v továrně, kterážto rozmluva předcházela sepsání smlouvy z roku 1933, nebylo řeči o omezení provozu, nýbrž jen o zastavení tkalcovny, a že ujednání bylo učiněno jen proto, aby se nemusili vždy po každé vypovídati, když tkalcovna zastaví provoz. »Zastavení« a »omezení« provozu nejsou výrazy totožnými, naopak zastavení vylučuje přímo provoz a o »zastavení« nelze mluvit, když se zachovává provoz továrny, třebaš jen v omezeném rozsahu. Žalobcův pracovní poměr nebyl zrušen, on se měl jen dobrovolně podrobiti následkům případného vysazení z práce. Šlo tedy na jeho straně o zřeknutí se práva podle pracovní smlouvy jinak mu příslušejícího — totiž na placení sjednané úplaty za práce, k nimž byl ochoten — a proto je za to mít, že chtěl na se vzíti spíše menší než větší břímě. Ostatně smlouva byla sepsána továrním ředitelem žalovaného a proto, bylo-li v ní něco nejasné vyjádřeno, jde to na vrub žalovaného (§ 915 obč. zák.). Žalovaný nemůže ani z toho pro sebe těžiti, že žalobce v době, kdy provoz v továrně nebyl úplně zastaven, nýbrž pouze omezen, pobíral od své organizace podporu v nezaměstnanosti. Když žalobce v té době žalovaným do práce nebyl přijat a neměl jiného výdělků, musil se zřejmě, aby svou existenci zajistil, obrátiti na svou odborovou organizaci o podporu a nelze v tom spatřovati čin, z něhož by způsobem každou pochybnost vylučujícím (§ 863 obč. zák.) dal najevo, že se zřiká nároku na mzdu vůči zaměstnavateli. Podporu v nezaměstnanosti nelze ztotožniti se mzdou, není to

náhrada za mzdu příslušející zaměstnanci proti zaměstnavateli, nýbrž příspěvek odborovou organizací jejímu členu poskytnutý, který má svůj základ ve smluvním poměru, založeném členstvím a stanovami, je zaručen a na tomto poměru není zaměstnavatel nijak zúčasten. Pobíráním podpory v nezaměstnanosti není tudíž dotčen případný nárok zaměstnancův na placení mzdy proti zaměstnavateli, pokud takový nárok je po právu. O prekluzi nároku podle § 1162 d) obč. zák. nemůže být řeči, neboť v 6 měsících pomíjejí jen nároky pro předčasné propuštění ze služby (§ 1162 b) obč. zák.). Žalobce neuplatňuje v tomto sporu takovou náhradu, nýbrž domáhá se splnění smlouvy, t. j. prvotního nároku na zaplacení mzdy a pro takové nároky platí promlčecí lhůta tříletá od skončení služebního poměru (§ 1486 čís. 5 obč. zák.).

§ 1152. 2174.

Jde o zvláštní ujednání o konkurenci, nikoliv o pouhou výhradu ve prospěch zaměstnavatele, zavázal-li se zaměstnanec, že po určitou dobu (2 roky) od zrušení služebního poměru nebude vyvíjet konkurenční činnost, začez mu bude bývalý zaměstnavatel vypláceti odškodné ve smlouvené výši. Rozh. nejv. soudu z 20. III. 1936, Rv II 74/36, Váž. obč. 15.065.

V souzené věci bylo tvrzeno, že smluvní strany ujednaly zvláštní úplatu za nesoutěžení žalobcovo (zaměstnancovo) za karenční lhůty (viz § 5 smlouvy příl. J.). Tomu-li tak, nešlo o pouhou výhradu ve prospěch žalované firmy, nýbrž o zvláštní ujednání o konkurenci, tedy o dvoustrannou platnou smlouvu, jež jednou ze stran nemůže být změněna nebo zrušena. Nemá tudíž význam, že žalovaná společnost z dopisu z 25. června 1933, zasláného právnímu zástupci žalobcovu, vyvozuje, že se vzdala práv a konkurenční doložky jí příslušejících.

§ 1152. 2175.

Ustanovenie smluvy medzi poisťovňou a jej agentom pre požiarnu poisťovňu, že agent, keď vystúpi zo služieb poisťovne, nemá nárok na províziu z poisťného, vybraného po jeho vystúpení zo služby, neprieči sa dobrým mravom. Rozh. nejv. soudu z 1. IV. 1936, Rv III 678/35, Váž. obč. 15.094, Úr. sb. 2572.

Námietka žalobníka, že ustanovení bodu 8. smluvy priečilo sa dobrým mravom, neobstojí, lebo podľa súdnej praxi v obore požiarného poistenia je všeobecným zvykom, že agent, ktorý vystúpil zo služby poisťovacej spoločnosti, nemá nároku na províziu z poisťného, vybraného po jeho vystúpení zo služby (srov. býv. uh. Kúria č. 1369/1889).

§ 1152. 2176.

I. Nárok na odměnu za bilanční práce neztrácí zaměstnanec ani, je-li rok ztrátový. Přiměřenost bilanční odměny řídí se tu podle služného zaměstnancova za pravidelné výkony pracovní průměru bilančních odměn dříve zaměstnanci vyplácených.

II. Vzal-li zaměstnanec na vědomí rozhodnutí zaměstnavatele o tom, že do jeho platu jest od určité doby již započítána remunerace, a rozhodnutí tomu nikterak neodporoval, vzdal se tím od té doby nároku na zvláštní remuneraci. Rozh. nejv. soudu z 26. II. 1936, Rv I 197/36, Váž. obč. 14.994, Úr. sb. 2505.

Výše bilanční odměny nebyla stanovena určitou částkou, nýbrž určovala ji žalovaná firma. Žalobce měl nárok, aby byl za vykonanou práci odměněn sice podle vůle žalované firmy, nebylo však závislé jediné na její vůli, zda žalobce odmění za bilanční práce, či zda mu odměny vůbec nepřizná. Bezplatnost bilančních prací nebyla mezi stranami sjednána, a to ani pro případ neprospěvání podniku žalované, což ostatně plyne i z přednesu žalované firmy samé, že od roku 1922 vyplácela žalobci bilanční odměnu pravidelně, ač měla již také ztrátový rok. Nemůže se proto žalovaná firma domáhati zamítnutí celého žalobního nároku na bilanční odměnu, nýbrž jest povinna dáti žalobci odměnu přiměřenou. Avšak právem uplatňuje, že nebyla při stanovení výše bilanční odměny za rok 1932 a 1933 správně zhodnocena pasiva jejího podniku, kterou i žalobce připustil. Byl-li podnik žalované pasivní, zhoršovala se jeho hospodářská situace postupem doby, a proto nelze žalované odeprítí oprávnění, aby za trvání hospodářské nouze snížila žalobci poměrně bilanční odměnu, přihlížeje k tomu, aby žalobce přiměřeně za jeho práci odměnila. Pro míru přiměřené odměny bylo pevným základem především žalobcovo služné v poslední době, které žalobce ve shodě se žalovanou firmou uvedl penízem 2200 Kč a které jest odměnou za pravidelné jeho výkony pracovní, a dále průměr bilančních odměn dříve žalobci vyplácených. V poměru k těmto dvěma základním pokládá dovolací soud podle § 273 c. ř. s. za přiměřenou bilanční odměnu za rok 1932 ve výši 5000 Kč a za rok 1933, další to rok pasivního podniku žalované firmy, tedy období dalšího zhoršení jejího majetkového stavu, ve výši 4000 Kč. Jen potud bylo dovolání žalované firmy vyhověno, že bilanční odměna, přisouzená žalobci ve výši 14.000 Kč, byla snížena na 9000 Kč a že žalobní nárok na vyšší částku byl zamítnut. Pokud jde o nárok na remuneraci za dobu od 1. ledna 1934 do 30. září 1934 v nenapadené výši 1650 Kč, uplatňuje žalovaná firma právem dovolací důvod čís. 2 § 503 c. ř. s. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce nemohl ztratiti nárok na remuneraci tím, že se výkonný výbor žalované firmy usnesl, že od 1. ledna 1934 remunerace byla rozdělena na 12 dílů a že jest obsažena v měsíčním platu zaměstnancům vypláceném, třebaž žalobce podepsal výplatní listinu za měsíc leden 1934, ve kterém byla poznámka, že v gáži za leden jest obsažen i dvanáctý díl remunerace, poněvadž podpis výplatní listiny jest prý jen stvrzením, že žalobce gáži přijal a nelze z něho dovozovati, že žalobce mnil se tím vzdáti nároku na remuneraci a že souhlasí s jednostranným rozhodnutím výkonného výboru o jejím zrušení. Odvolací soud měl také za to, že žalovaná firma neprokázala, že oznámila žalobci usnesení o zrušení remunerace jinakým způsobem. Právní závěr odvolacího soudu byl vybudován na neúplném skutkovém podkladě. Žalovaná uznávala, že až do konce roku 1933 bylo novoročné neb třinácté služné periodickou remunerací, avšak tvrdila, že služební plat žalobcův byl novou smlouvou mezi žalobcem a žalovanou firmou snížen a že žalobce od 1. ledna 1934 neměl nárok na remuneraci. Dovolatelka uplatnila, že žalobce vzal její usnesení o zrušení remunerace na vědomí a přednesla k tomuto bodu, že žalobce v lednu 1934 sám rozeslal všem zaměstnancům dopisy, ve kterých jim sděloval rozhodnutí správní rady, že ve sníženém platu jest obsaženo i třinácté služné a že také on sám vzal toto rozhodnutí na vědomí. V odvolání popřela dovolatelka také, že žalobce si při podepsání výplatní listiny

nepovšiml sdělení v ní učiněného, že v měsíční výplatě jest obsažen také díl remunerace, a vytýkala neúplnost řízení, pokud šlo o zjištění, jakým způsobem byl žalobce zpraven o snížení platu. Poněvadž žalovaná firma nabídla důkaz výsledkem stran o svém tvrzení, že žalobce rozesílal dopisy ostatním zaměstnancům o zahrnutí remunerace do sníženého služného a že při tom vzal dotčené usnesení správní rady také sám na vědomí, a odvolací soud tento v tomto sporu hlavně a nikoli jen podpůrný důkaz neprovedl, dospěl k svému zápornému zjištění, že žalovaná firma neprokázala vyrozumění žalobce jiným způsobem než podpisem výplatní listiny, na základě neúplného odvolacího řízení. Bylo-li by totiž prokázáno, že usnesení žalované firmy o snížení platu tím způsobem, že remunerace jest zahrnuta již v měsíčním platu, bylo sděleno žalobci způsobem dovolatelkou tvrzeným, a že žalobce sdělení o snížení platu nijak neodporoval, bylo by tím prokázáno, že žalobce přijal usnesení (nabídku) žalované firmy na snížení svého služného platu, tedy znění dosavadní služební smlouvy v ustanovení o výši odměny za své práce, a že mezi ním a žalovanou firmou došlo takto k dohodě, kterou zanikl žalobcům nárok na výplatu remunerace od 1. ledna 1934. Dokud tedy odvolací soud neprovedl důkaz výsledkem stran, nemohl učiniti závěr, že žalobce nabídku žalované firmy nepřijal a že šlo jen o jednostranný čin žalované firmy, který nemohl zbaviti žalobce nároku na remuneraci. Odvolací soud nemůže ani opominouti obírati se přesným obsahem sdělení, které bylo žalobci učiněno na výplatní listině a bude mu podle § 182 c. ř. s. doplniti přednes stran o obsahu oné poznámky na výplatní listině, po případě i předložením výplatní listiny samé s onou poznámkou žalobcem podepsané, neboť, bylo-li usnesení žalované firmy o zrušení remunerace a její zahrnutí do měsíčního platu sděleno obsahem poznámky na výplatní listině, nebylo by lze přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že žalobce, podepsav výplatní listinu, potvrdil jen přijetí měsíčního služného, nýbrž byl by oprávněn závěr, že žalobce, podepsav výplatní listinu a neodporovav obsahu poznámky o snížení služného, projevil tak mlčky souhlas s nabídkou žalované firmy (§ 863 obč. zák. obč.). Tomuto závěru by nebránilo ani, kdyby bylo prokázáno tvrzení žalobce, že si oné poznámky o remuneraci nepovšiml, neboť následky vlastní nedbalosti při podepisování výplatní listiny musí nésti žalobce sám a nikoli žalovaná firma, pro kterou nebylo vůbec poznatelné, že žalobce poznámku nečetl a její obsah nebral na vědomí, nebylo-li zde zevních známek, které by tomu nasvědčovaly. Tyto zevní známky nebyly ani tvrzeny. Pokud jde o remuneraci 1650 Kč, bylo proto dovolání vyhověno již z dovolacího důvodu čís. 2 § 503 c. ř. s.

§ 1153.

2177.

Bylo-li ujednáno mezi stranami, že kauce, daná zaměstnancům, je »nutná jako záruka pro veškeré eventualy, kde pro případ rozchodu bylo by nutno jí použiti jako úhrady pro chybějící zboží, inventář atd. a že vkladní knížka, na níž je kauce uložena, zůstane uložena u zaměstnavatele a v případě rozchodu bude zaměstnanec s plným obnosem navracena, pakli nebude žádná manko zjištěno, nebylo tímto ujednáním omezeno ručení zaměstnance na případ, že bylo manko zaviněno zaměstnancem. Takový závazek zaměstnancův je přípustný a nepřiči se dobrým mravům, (Rozh. nejv. soudu z 13. III. 1936. Rv II 132/36. Sb. mín. sprav. č. 152.)

Pro posouzení věci jest rozhodným obsah pracovní smlouvy mezi žalobkyní a žalovaným ze dne 1. listopadu 1932 (příl. 2 orig.).

Podle odstavce 9. této smlouvy jest kauce nutná jako záruka pro veškeré eventualy, kde pro případ rozchodu bylo by nutno jí použiti jako úhrady pro chybějící zboží, inventář atd. a vkladní knížka, na níž je kauce uložena, zůstane uložena u žalovaného a v případě rozchodu bude žalobkyni s plným obnosem navracena, pakli nebude žádná manko zjištěno.

Podle tohoto doslovu služební smlouvy nebylo tedy ručení žalobkyně kaucí za manko omezeno na případ, že manko bylo žalobkyní zaviněno. Takovýto závazek zaměstnancův je přípustný a nepřiči se dobrým mravům (srov. č. 13.594 Sb. n. s.*).

Jest nesporno, že ve filiálce, v níž byla žalobkyně vedoucí, se objevil při konečné inventuře schodek v částce daleko převyšující částku, uloženu na vkladní knížku jako kauce. Již tato nesporná okolnost opravňuje žalovaného, aby si podržel kauci žalobkyně na úhradu své škody a netřeba se ani zabývatí otázkou, zda nesporný schodek byl přivoděn zaviněním žalobkyně čili nic.

2178.

Podrobil-li se žalobce, byv propuštěn z práce, rozhodnutí paritního výboru o odškodném, vyvozaném z kolektivní smlouvy, která nemá ustanovení o znovupřijetí zaměstnance do služby, pokud se týče o dodržení služební smlouvy, a přijal-li přirčené mu odškodné, vzdal se tím veškerých nároků ze služební smlouvy. Rozh. nejv. soudu z 5. III. 1936, Rv I 324/36, Váž. obč. 15012.

Žalovaná firma ujednala se svými zaměstnanci kolektivní smlouvu z 25. června 1929, ustanovující v § 15, že pro případ trvalého zastavení výroby v některém závodě mají býti zaměstnanci převzati do služeb od závodů jiných, které přejímají od zrušeného závodu řepní rayon nebo cukerní kontingent. Nedostane-li však zaměstnanec nové místo, že obdrží odškodné, o jehož výši se dohodne správa závodu se závodním výběrem, a nedojde-li k takové dohodě, rozhodne o výši této odměny příslušný paritní rozhodčí výbor, zřízený podle § 12 kolektivní smlouvy. Žalobce, ač nebyl členem organizace dotčenou kolektivní smlouvu ujednavší, přistoupil dodatečně prohlášením ze dne 25. srpna 1932 k ujednání kolektivní smlouvy, že rozhodování sporů, vyplývajících z této smlouvy, má býti svěřeno paritnímu rozhodčímu výboru a podal již před tím, totiž dne 15. června 1932, paritnímu rozhodčímu výboru v P. žádost o přiřknutí nároku na odškodnění pro trvalé zastavení Ž. cukrovaru, načež paritní výbor usnesením z 25. srpna 1932 přiznal žalobci podle § 15 kolektivní smlouvy odškodné ve výši čtyřtýdenní mzdy a mimo to za každý odsloužený rok 80 Kč. Toto odškodné žalobce přijal. Podrobil-li se žalobce, byv propuštěn z práce, rozhodnutí paritního výboru o odškodném, vyvozaném z kolektivní smlouvy, která nemá ustanovení o znovupřijetí zaměstnance do služby, pokud se týče o dodržení služební smlouvy, a přijal-li přirčené mu odškodnění, dal svým chováním najevo podle § 893 obč. zák., že již netrvá na původní služební smlouvě a její závaznosti pro obě strany. Žalobce vzdal se tím takto vůči žalované firmě veškerých nároků ze smlouvy a

*) V á ž. o b č. 13.594 (rozh. z 1. VI. 1934, Rv I 653/34, v »Pracovním právu«, č. 885): Ujednání, jímž se zaměstnanec zavázal zaměstnavateli, že mu nahradí i ztráty na zboží a na penězích, jež sám nezavinil, zejména škodu vzniklou krádežemi třetích osob, nepřiči se dobrým mravům.

nutným toho dôsledkom jest nyní, že se nemůže domáhati splnění smlouvy.

§ 1158. 2179.

Nebylo-li smluveno a nestanovi-li pensijní nebo disciplinární řád, že definitivní úředník spořitelny může býti dán i proti své vůli na odpočinek, jest dáni úředníka do výslužby právně neúčinným. (Rozh. nejv. soudu z 12. III. 1936, Rv I 2310/35, Váž. obč. 15.029.)

§ 1159. 2180.

I. Počas vnútej správy jedine vnútený správca je oprávnený zrušiť služebný pomer zamestnanca ním spravovaného obchodu.

II. Výpoveď zo služby musí byť daná prejavom, ktorý spôsobom vylučujúcim každú pochybnosť dáva zamestnancovi na vedomie, že sa jeho služebný pomer rozvazuje. (Rozh. nejv. soudu z 31. III. 1936, Rv IV 76/36, Úr. sb. 2570.)

Vnútenému správcovi jedine prislúcha právo zrušiť služebný pomer so zamestnancom ním spravovaného obchodu. V tejto svojej činnosti podlieha vnútený správca len dozorcíemu právu exekučného súdu a nie je v žiadnom pomere s orgánmi iného pokračovania, tedy ani s orgánmi konkurzného pokračovania, tak že ani správca konkurznej podstaty nemôže sa do jeho práv zamiešať. Nie je sporné, že služebný pomer so žalobníkom zrušil správca konkurznej podstaty, ktorý — ako to už hore bolo uvedené — k tomu oprávnený nebol.

Je zistené, že vnútený správca S. výpoveď, danú žalobníkovi správcom konkurznej podstaty, neschválil, ba žalobníka ďalej zamestnával. Nástupca vnúteného správca tiež nedal žalobníkovi výpoveď, ale — podľa nenapadnutého zistenia súdu prvej stolice, prevzatého súdom odvolacím — keď sa žalobník u neho k službe hlásil, odmietol ho z dôvodu, že »o veci rozhodne súd«. V tomto prejave tohoto vnúteného správca nemožno však spoznať prejavu ani udelenia výpovedi, ani schválenia výpovedi, danej správcom konkurznej podstaty, keďže výpoveď musí byť daná prejavom, ktorý každú pochybnosť vylučujúcim spôsobom dáva zamestnancovi na vedomosť, že sa s ním služebný pomer rozvazuje.

Ani v postupe žalovanej strany, že sa ona v tomto spore bránila a domáhala sa zamietnutia žaloby, nemožno spoznať prejav, ktorým by bola udelila žalobníkovi výpoveď, keďže podľa obrany žalovanej strany predmetom rozhodovania bola len otázka, či výpoveď, daná žalobníkovi spomenutým orgánom konkurzného pokračovania, je účinná po práve. V dôsledku toho žalobe bez porušenia práva bolo vyhovené.

§ 1162. 2181.

Předčasné propuštění ze služby nevyžaduje, aby byl služební poměr rozvázán s okamžitou účinností. Nesdělil-li zaměstnavatel zaměstnanci důvod pro propuštění ihned, nevzdal se ještě tohoto důvodu mlčky. (Rozh. nejv. soudu z 20. II. 1936, Rv II 15/36, Váž. obč. 14.979, Úr. sb. 2491.)

Předčasné propuštění ze služby nevyžaduje, by byl služební poměr rozvázán s okamžitou platností (Sb. n. s. 8157*) a jest tedy schváliti závěr

*) V á ž. o b č. 8157 (rozh. z 21. VI. 1928, Rv I 3/28, v »Pracovním právu«, str. 5): Předčasné propuštění ze služby nevyžaduje, by byl služební poměr rozvázán s okamžitou účinností.

Propouštěje před časem zaměstnanec, není zaměstnavatel povinen udáti mu důvod, proč tak činí. Stačí, že zákonný důvod zde jest a bude ve sporu prokázán.

odvolacího soudu, že nemá významu pro posouzení věci, že žalovaný žalobci dal výpoveď, místo aby ho okamžitě propustil. Stačilo pak úplně, byl-li v době propuštění nebo výpovědi dán objektivně důležitý důvod podle dotčené již přídělové listiny; jeho přesné udání a prokázání zůstalo vyhrazeno případnému pořadu právnímu a nelze za to míti, že žalovaný tím, že nesdělil žalobci tento důvod ihned při výpovědi, dal způsobem každou pochybnost vylučujícím (§ 863 obč. zák.) najevo, že se tohoto důvodu vzdává (Sb. n. s. 219*).

§ 1163. 2182.

Zaměstnanec žádaje o vydání vysvědčení, může se spokojiti s potvrzením doby své služby; nemusí ani žádati, aby mu byla potvrzena celková doba služební, a může žádati, aby mu bylo potvrzeno jen, že a kdy a jakým způsobem skončil jeho služební poměr. (Rozh. nejv. soudu z 3. IV. 1936, Rv II 103/36, Váž. obč. 15.105.)

Podle § 1163 obč. zák. může zaměstnanec při skončení služebního poměru žádati, aby mu bylo dáno písemné vysvědčení o době a druhu služby. Názor, že žalobě nelze vyhověti již proto, že žalobce se nedomáhal vysvědčení při skončení služebního poměru, nýbrž teprve dáváný čas poté, nelze schváliti, ježto, jak je zřejmé z druhé věty § 1163 obč. zák., chtěl zákon jen zdůrazniti, že zaměstnanec při skončení služebního poměru má nárok na bezplatné vydání listiny, kdežto před tím, t. j. za trvání služebního poměru, jest mu na jeho žádost vysvědčení vydati jen na jeho útraty. Nevadí, že žalobce nežádá, aby vysvědčení se zmínilo o druhu jeho služby, ježto zaměstnanec jest sice oprávněn trvati také na potvrzení o druhu služby, může se však spokojiti též s užším obsahem listiny, to jest jen s potvrzením doby své služby. Nemusí ani žádati, aby mu byla potvrzena celková doba služby uvedením dne vstupu do ní a dne ukončení služebního poměru, a může žádati — ježto zákon to nevylučuje —, aby mu bylo potvrzeno jen, že a kdy a jakým způsobem skončil jeho služební poměr. Listinu takového obsahu žádal však žalobce na žalované obci a ježto žalobce byl dán dnem 1. ledna 1930 do trvalé výslužby, je žaloba důvodná.

§ 1163. 2183.

Služebné postavenie, ktoré mal zamestnanec, stačí k označeniu spôsobu zamestnania len vtedy, keď sa pojmove kryje so skutočne vykonanými prácami. (Rozh. najv. soudu do 6. mája 1936, Rv III 150/36-2, Sb. min. sprav. č. 155.)

Podľa § 24 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. musí byť vo svedectve uvedený spôsob zamestnania, t. j. služby skutočne konané. Služební postavenie, ktoré mal zamestnanec, stačí preto k označeniu spôsobu zamestnania len vtedy, keď sa pojmove kryje so skutočne vykonanými prácami. Jestli ale je v tomto směre pochybnosť alebo jestli pomenovanie zamestnancovho postavenia nevystihuje dostatočne spôsob jeho zamestnania, treba zamestnanie podrobne popísať. V dôsledku toho v prípadoch, kde je medzi stranami sporné, či žiadané označenie spôsobu zamestnania kryje sa so službou skutočne konanou, musí súd zistiť práce, ktoré zamestnanec konal a rozsudkom vypovedať, že zamestnavateľ je povinný v potvrdení

*) V á ž. o b č. 219 (rozh. z 1. VII. 1919, Rv I 308/19): Z toho, že zamestnavateľ nepropustil zamestnanca ihneď, jakmile se dozvěděl o jeho poklesku, nelze ještě za všech okolností souditi, že se zřekl práva na předčasné rozvázání služebního poměru.

o zamestnaní tieto skutočné práce popísať. Je preto mylné zistenie odvolacieho súdu, že žalovaná vyhovela jej zákonom uloženou povinnosti tým, že potvrdila žalobníkovi, že bol u nej zamestnaný ako prvý horár. Odvolací súd sa však nezaoberal otázkou, aké služby žalobník vo skutočnosti u žalovanej konal a skutkový stav v tomto smere nezistil. Bolo preto treba pokračovať podľa § 543, odst. 2., Osp.

Domovníci

2184.

I. Zákon č. 82/1920, ktorým sa upravujú právni pomery domovníkov, nevylučuje uzavretie domovníckej zmlouvy mlčky konkludentnými činmi; k tomu stačí, keď vlastníkom domu, neobstarávať domovnícké práce sám alebo svými služobníkmi, trpí a svoluje, že osoba v domě bydlící pravidelne vykonáva domovnícké úkony, v druhom odstavci § 1 zákona vyznačené, alebo aspoň prevážnou časť týchto úkonů.

II. Úmluva, podle níž se domovník zavázal platiť z obývané jím místnosti nájem, jest nicotnou a domovník jest oprávněn domáhati se na majiteli domu vráćení zaplaceného nájemného. Rozh. nejv. soudu z 26. II. 1936 Rv I 237/36, Váž. obč. 14.995.

Jádrem sporu je, zda byla mezi stranami sjednána domovnícká smlouva podle zákona č. 82/20 Sb. z. a n., ježto, došlo-li k takové smlouvě, byla by úmluva, podle níž se zavázala žalobkyně platiť z obývané jí místnosti nájem, nicotnou a byla by žalobkyně oprávněna (§ 1431 obč. z.) domáhati se na žalovaných jako majitelích domu vráćení zaplaceného nájemného (Sb. n. s. 11.667, 13.381).*) Odvolací soud je na omylu, pokud z pouhého ujednání obsaženého v dopise z 25. června 1929 vyvozuje, že mezi stranami došlo k platné smlouvě nájemní (č. 4 § 503 c. ř. s.). Předcházela-li této dohodě úmluva jiná, a to taková, již byl založen domovnícký poměr, stala-li se tedy žalobkyně domovnicí v domě žalovaných a nebyl-li tento poměr dodatečně zrušen, zvláště svrchu uvedeným ujednáním ze dne 25. června 1929, šlo tu o smlouvu zákonem zakázanou a tedy nicotnou (§ 879, první odstavec obč. zák.), neboť žalobkyně nemohla se ani vzdát práva na poskytnutí bezplatného bytu domovníckého (§ 15 zák. č. 82/20 Sb. z. a n.). Žalobkyně přednesla v řízení první stolice, že žalovaní koupili dům v březnu 1927, i krátce po tom jí požádali, »aby si vzala v domě domovnictví«, že ona (žalobkyně) tuto nabídku přijala, že původně měla být v přízemí a teprve v roce 1929 na naléhání žalovaných, kteří toho bytu nutně potřebovali pro sebe na zřízení obchodní provozovny, tento byt zaměnila s bytem ve čtvrtém patře. Konečně tvrdí, že od této doby vykonávala úkony domovnícké v domě žalovaných sama. Podle § 1 zák. č. 82/20 Sb. z. a n. může pracovní poměr domovnícký býti založen i ústně. V § 4 téhož zákona jest vlastníku domu uloženo, aby ustanovil domovníka, a jest mu jen dáno na vůli, aby obstarával domovnícké práce sám nebo je dal obstarávat svými služobníkmi. Žalovaní ani netvrdili, že tak učinili v podstatě, ani nepopírají, že žalobkyně konala domovnícké práce v domě. Kdyby bylo prokázáno, že žalobkyně se uvolila převzít »domovnictví« nebo konati domovnícké práce v druhém odstavci § 1 citov. zákona uvedené, bylo by došlo k smlouvě domovnícké a taková smlouva vy-

lučuje platnou smlouvu nájemní mezi domovníkem a majitelem domu, pokud jde o místnosti v § 8 cit. zák. naznačené. Není třeba uzavíratí výslovnou smlouvu, ježto zákon č. 82/20 Sb. z. a n. nevylučuje uzavření smlouvy konkludentními činmi (§ 863 obč. zák.), stačí k tomu, když vlastníkom domu, nevyhověv předpokladům § 4 zákona, trpí a dokonce svoluje, že osoba v domě bydlící pravidelne vykonáva domovnícké úkony v druhém odstavci § 1 zákona vyznačené, nebo aspoň prevážnou část těchto úkonů. Tomu-li tak, má tato osoba nárok na bezplatný byt v domě (§ 8 cit. zák.) a pozdější dohoda, zavazující ji k placení nájemného za tento byt, je nicotná. Žalovaní ani netvrdili a neprokázali, že poměr domovnícký se v domě změnil po uzavření tvrzené nájemní smlouvy ze dne 25. června 1929 kromě výměny bytu dosud žalobkyní obývaného. Odvolací soud, vycházející z mylného nazírání na věc, se nezabýval otázkou, zda ústně nebo konkludentně došlo mezi stranami k uzavření domovnícké smlouvy a neučinil v tomto směru potřebná zjištění (§ 503, č. 2 c. ř. s.). Věc není tudíž zralá k rozhodnutí (§ 510 c. ř. s.). Dospěje-li odvolací soud po novém odvolacím říz. k úsudku, že v této věci byl založen domovnícký poměr, bude se mu též zabývatí výši uplatňovaného nároku z obohacení a vzájemnými pohledávkami žalovaných k započtení namítanými.

2185.

Uplatňuje-li domovník žalobou jako nárok z bezdůvodného obohacení vráćení nájemného z domovníckého bytu, nejsou částky nájemného za různé činžovní kvartály pohledávkami samostatnými, nýbrž jde o jediný pohledávkou, jejíž výše jest rozhodnou jak pro posouzení věcné příslušnosti, tak pro otázku způsobu řízení i pro přípustnost opravných prostředků (§ 55 jur. n., § 448 c. ř. s.). Rozh. nejv. soudu z 13. II. 1936, R I 81/36.

Žalobkyně uplatňuje částky v napadeném usnesení blíže naznačené jako nárok z bezdůvodného obohacení žalovaného proto, že jí ustanovil domovnicí v domě čp. 91 v Praze-Žižkově a neprávem přijal od ní nájemné z bytu jí poskytnutého. Žalobkyně uplatňuje tyto částky jako jednotný rozdělený nárok, plynoucí z téhož právního důvodu obohacení a z téhož skutkového základu. Nelze je proto pokládati za samostatné právní nároky, jak činí odvolací soud, nýbrž za jediný právní nárok, za jedinou pohledávkou 1.500 Kč, jejíž výše jest rozhodnou jak pro posouzení věcné příslušnosti podle první věty § 55 jur. n., tak pro otázku způsobu řízení (§ 448 c. ř. s. v doslovu zákona čís. 251/1934 Sb. z. a nař.) i pro přípustnost opravných prostředků (§ 502 c. ř. s. v doslovu cit. zákona).

Dr. A. Kostečka.

Péče o nezaměstnané

2186.

Nárok člena odborové organizace na podporu v nezaměstnanosti a státní příspěvek je nárokem,

*) Váž. obč. 11.667 (rozh. z 13. V. 1932, Rv I 578/31, v »Pracovním právu« č. 465): Úmluva, podle níž se zavázal domovník platiť z obývané jím místnosti nájem, jest nicotná, a jest domovník oprávněn (§ 1431 obč. zák.) domáhati se na majiteli domu vráćení zaplaceného činže.

Váž. obč. 13.381 (rozh. z 22. III. 1934, Rv I 671/32, v »Pracovním právu« č. 795): Domovník má nárok na bezplatný byt a nemůže se vzdátí tohoto svého nároku. Smlouva o úplatě za domovnícký byt jest nicotná.

prýstícím ze smluvního poměru založeného členstvím k organizaci a rozhodovati o takovém nároku přísluší soudům, ať již řádným nebo smluvněm rozhodčím soudům. (Rozh. nejv. soudu z 5. III. 1936, RI 1439/35, Váž. obč. 15.005.)

Podle zákona čís. 26721 Sb. z. a n. v doslovu zákona čís. 74/30 Sb. z. a n. nepřiznávají se podpory nezaměstnaným státními orgány přímo žadatelům zcela ze státní pokladny — jak tomu bylo dříve — nýbrž nezaměstnaní mohou obdržeti podporu z prostředků odborové organizace a státní příspěvek, vyplacený organizací na účet státu, jen potud, pokud se pojistili pro případ nezaměstnanosti placením členských příspěvků odborovému svazu. Státní příspěvek jest toliko příplatkem k podpoře v nezaměstnanosti vyplácené odborovou organizací a nelze jej zásadně vypláceti bez podpory organizace (§ 3 dotč. zák. — tak zv. systém gentský). Stanovení výše podpory, podmínek nároku a způsobu výplaty jest věcí odborového svazu, pokud jest dbáno mezi vytčených zákonem (§ 4 dotč. zák.). Ministerstvo sociální péče schvaluje stanovy a podpůrné řády, bere toliko na vědomí, že ustanovení stanov a podpůrných řádů nejsou v rozporu se zákonem o státním příspěvku k podpoře v nezaměstnanosti a se zákonnými ustanoveními, doplňujícími tento zákon. O přiznání, odepření nebo zastavení podpory v nezaměstnanosti i státního příspěvku rozhoduje však výbor odborové organizace podle svých stanov nebo řádů o tom jedmajících (§ 4, čís. 5 zák.) a toto rozhodnutí výboru jest toliko nepřímo zkoumáno úřadem, je-li muž bylo uloženo prováděti zákon o státním příspěvku, t. j. ministerstvem sociální péče teprve při projednávání žádostí odborových organizací za náhradu vyplaceného státního příspěvku. Členu odborové organizace nepřisluší však právo stížnosti proti rozhodnutí výboru organizace k úřadům správním, nanejmé k ministerstvu sociální péče. Z dolíčeného plyne, že, pokud se týče přiznání, odepření nebo zastavení podpory udělené organizací členu i ve příčině státního příspěvku, jde o nárok prýstícím ze smluvního poměru, založeného členstvím k organizaci a rozhodovati o takovém nároku přísluší soudům, ať již řádným, nebo smluvněm rozhodčím soudům. Z toho plyne dále, že nespokojený žadatel nemůže se domáhati nápravy výroku odborové organizace u správních úřadů, že však mu nemůže býti bráněno, aby se obrátil na příslušné orgány spolkové podle ustanovení stanov té které organizace, t. j. zvláště na rozhodčí soudy při nich zřízené, nebo neni-li rozhodčího soudu, pro takové nároky příslušného, aby se domáhal svých nároků pořadem práva u řádných soudů.

2187.

I. O přiznání, odepření nebo zastavení podpory v nezaměstnanosti se státním příspěvkem rozhoduje ústředí odborové organizace svým k tomu oprávněným orgánem, kdežto místní skupina vyznačí jen na poukazu od ústředí a jeho přepisu vyplacení částky a opatří si podpis příjemce.

II. Řešení otázky, zda a kdy lze započísti členství osobám přestupujícím z jedné do jiné odborové organizace bylo zákony č. 267/1921 a č. 94/1930 Sb. z. a n. ponecháno odborové organizaci — jejímž členem se stal přistupující člen — s tím, aby ve stanovách, pokud se týče v podpůrném řádu, otázku řešila.

III. Nárok odborové organizace na náhradu škody proti organizaci, ze které člen přestupuje, odůvodněný tím, že tato organizace zadržela členské

knížky a doklady, takže nebylo možno sestavit a vyplniti vzorce podle vládn. nař. č. 186/1924 Sb. z. a n. (Rozh. nejv. soudu z 20. III. 1936, R II 41/36, Váž. obč. 15.062, Úr. sb. 2552.)

Žalující odbočka odborové organizace uplatňuje ve sporu nárok na náhradu škody, kterou utrpěla udánlivě tím, že vyplatila svým členům Bertě D-ové a Else D-ové zálohou podporu v nezaměstnanosti od 29. srpna 1931 v částce Kč 2.447.50 a nyní nemůže dosíci její refundace od ministerstva sociální péče a ministerstva financí vinou žalované odbočky odborové organizace, jež prodlévala ve vydání členské knihy, potažmo jiného dokladu o členství Berty D-ové a Elsy D-ové ve vlastní organizaci. Průtah trval tak dlouho, že mezitím se nárok na refundaci promlčel. Jmenované členky měly prý nárok na podporu v nezaměstnanosti a žalující odbočka jim vyplatila na ni zálohu, ježto byly v nouzi. Ostatně tyto členky postoupily prý jí svá práva proti žalované odbočce (§ 1422 obč. zák.) a mimo to vstoupila prý žalující odbočka do jejich práv již po zákonu podle § 1358 obč. zák. Žalovaná odbočka namítla, že žalující odbočka nebyla oprávněna vypláceti podporu v nezaměstnanosti zálohou, že o přiznání podpory v nezaměstnanosti a státního příspěvku rozhoduje výbor odborové organizace podle svých stanov a řádů o tom jedmajících, že D-ové a D-ové nárok na podporu v nezaměstnanosti nepřislušel, ježto byly ze žalované odbočky dne 20. června 1931 vyloučeny pro neplacení členských příspěvků, že doba jejich členství v žalované odbočce nemohla býti pro jejich vyloučení započtena při vstupu do žalující odbočky a že od jejich vyloučení dne 29. srpna 1931 neuplynula ještě doba, potřebná k nabytí nároku na podporu v nezaměstnanosti v žalující odbočce. První soud uznal podle žaloby, odvolací soud uložil prvnomu soudu nové jednání a rozhodnutí. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu z těchto důvodů:

Je nesporné, že dělnice Berta D-ová a Eliška D-ová dne 25. června 1931 přestaly býti členkami žalované místní skupiny, pokud se týče odborové organizace, k níž náleží tato místní skupina. Nemůže býti tedy pochybno, že poté (t. j. po 25. červnu 1931) uvedené dělnice již neměly nárok na podporu v nezaměstnanosti proti žalované místní skupině, resp. příslušné odborové organizaci a že nemohly tudíž právo na podporu jim příslušející proti žalované skupině postoupiti žalobkyni. Jinou je ovšem otázka, zdali obě jmenované dělnice nabyly práva na příslušnou podporu v odborové organizaci, k níž náleží žalující místní skupina a k níž přestoupily prý dne 25. června 1931. To souvisí s otázkou, zda a kdy lze započísti členství osobám přestupujícím z jedné do jiné odborové organizace. Tato otázka nebyla zákonem zvláště upravena, avšak z ustanovení § 5, č. 2, zákona č. 267/21 Sb. z. a n., který v tomto směru nebyl změněn zákonem č. 74/30 Sb. z. a n., plyne, že bylo ponecháno odborové organizaci, jejímž členem se stal přistupující člen, aby ve stanovách, pokud se týče v podpůrném řádu ji řešila. Bude tedy v souzené věci třeba předem zjistiti, která příslušná ustanovení obsahují stanovy, resp. podpůrný řád organizace »Verband chr-er Arbeiter und Arbeiterinnen aus der Textil-, Putz- und Bekleidungsindustrie« ve S. Bylo tvrzeno, že podle těchto stanov, resp. podpůrného řádu se započítávají přestupující členům nabytá práva v jiném svazu jen tehdy, když splnili řádně své povinnosti zcela nebo zčásti na podporu v nezaměstnanosti, a bylo dále tvrzeno žalovanou stranou, že dělnice, o které jde, v organizaci »Bekleidungsarbeiter-Verband« této povinnosti ne-

dostály, ježto neplatily členské příspěvky. O tom byly nabízeny důkazy, jichž provedení nařídil správně odvolací soud, neboť, bude-li prokázáno, že Berta D-ová a Eliška D-ová, nesplnivé povinnosti jako členky »Bekleidungsarbeiter-Verbandu«, pozbyly členství v této organizaci, nemohlo jim ani jejich dřívější členství býti započteno v organizaci, k níž přestoupily. Jmenované nenabýly ani smluvního nároku proti dřívější organizaci a nemohly ani žalující místní skupině postoupiti žádaná svá práva z členství odvozaná a neměly ani »náhradní nároky« proti žalované z důvodu, že jim včas nevydala členské knížky nebo jiné doklady, a že jim tím zabránila aby uplatnily včas a řádně nároky na podporu v nezaměstnanosti proti nové odborové organizaci, a nemohl ani býti uskutečněn platný postup těchto náhradních nároků žalující místní skupině. Ostatně byl též tvrzený postup popřen žalovanou místní skupinou a bude tudíž třeba i o tom provésti důkazy a učiniti potřebná skutková zjištění. Nepostoupily-li však D-ová a D-ová žalobkyni své nároky, anebo nemohly-li tak učiniti proto, že jmenovaným taková práva ani nepřislušela, nemůže žalobkyně žádati náhradu škody od žalované místní skupiny proto, že jmenovaným bývalým členkám nevydala včas a řádně dotčené členské knížky a doklady, ježto žalovaná skupina měla pouze smluvní povinnosti proti jmenovaným svým členkám a nikoli též proti žalující místní skupině, a není zákonného ustanovení, z něhož by vznikla povinnost žalované vydati tyto doklady žalobkyni. Pokud žalobkyně opírá žalobní nárok o skutkové tvrzení, že jmenovaným dělnicím vyplácela podporu v nezaměstnanosti »zálohou«, dlužno připomenouti, že žalobkyně (místní skupina) nebyla oprávněna přiznati sama členům své organizace podpory v nezaměstnanosti a státní příplatek (příspěvek), ani poskytovat členům zálohy na tyto podpory, neboť podle § 4, odst. 1. č. 5., zák. č. 267/21 Sb. z. a n., resp. podle § 1 a 5 vládn. nařízení č. 186/24 Sb. z. a n., rozhoduje o přiznání, odeprání nebo zastavení podpory v nezaměstnanosti se státním příspěvkem ústředí odborové organizace svým k tomu oprávněným orgánem, kdežto místní skupina vyznačí jen na poukaz od ústředí a jeho propisu vyplacení částky a opatří si podpis příjemce (viz vzorec e, § 6 vládn. nař. č. 186/24 Sb. z. a n.). Žalobkyně však netvrdila a neprokázala, že stanovy její organizace nebo podpůrný řád pro ni platný měly v tomto směru jiné ustanovení nebo že jí došel poukaz k výplatě z ústředí (§ 6 vládn. nař. č. 186/24 Sb. z. a n.). Avšak i kdyby podle stanov nebo podpůrného řádu svazu »Verband chr-er Arbeiter und Arbeiterinnen« jmenovaným dělnicím měla a musila býti vyplacena podpora se státním příplatkem, ježto členství v dřívější organizaci jim mělo býti započítáno v organizaci, k níž přistoupily, a kdyby se za to mělo, že se ústředí nemohlo dostati refundace vyplacených podpor od ministerstva sociální péče, resp. financí proto, že bez členských knížek a dokladů nemohly býti sestavovány a řádně vyplněny vzorce B-D podle nař. č. 186/24 Sb. z. a n., nepřislušel by nárok na náhradu škody vůči žalované, vzniklý zadržením těchto dokladů žalobkyni, nýbrž jen ústředí svazu, jež však v tomto sporu není procesní stranou. Nebylo tudíž již z těchto úvah vyhověti rekursnímu návrhu na zrušení napadeného usnesení.

2188.

Podpora v nezaměstnanosti není totožná se mzdou ani není náhradou za mzdu. (Rozh. nejv.

soudu z 12. III. 1936, Rv II 122/36, Váž. obč. 15.037, Úr. sb. 2540.)

Důvody viz u č. 2174.

2189.

I. Na nouzových pracích podle čl. IV. zák. číslo 74/1930 Sb. z. a n. (produktivní péče o nezaměstnané) musí zaměstnavatel platit mzdu podle platného mzdového tarifu (kolektivní smlouvy) nebo podle sazeb obvyklých v místě, kde se má práce konati (§ 8 vládn. nař. č. 19/1930).

II. »Obvyklou mzdou« ve smyslu cit. § 8 není mzda »přiměřená« (§ 1152 obč. zák.). (Rozh. nejv. soudu z 29. IV. 1936, Rv I 679/36, Váž. obč. 15.155.)

Důvody viz u č. 2172.

2190.

I. Poměr mezi státem a veřejnou korporací z poskytnutí státního příspěvku na nouzové práce podle čl. IV. zák. č. 74/1930 a vl. nař. č. 79/1930 Sb. z. a n. jest poměrem veřejnoprávním.

II. Vrácení příspěvku, vyplaceného veřejnému stavebníkovi nelze vymáhati sporem, nýbrž rozhodují o něm úřady správní. (Rozh. nejv. soudu z 13. III. 1936, R I 231/35; Váž. obč. 15.042, Úr. sb. 2543.)

V otázce přípustnosti pořadu práva není rozhodujícím, jak žalující strana svůj nárok označuje, nýbrž přijde na podstatu věci, to je na právní poměr, ze kterého se nárok dovozuje, a na podstatu nároku, jak se podle toho jeví. V souzeném případě uvádí žalující strana, že stát byl jedním z účastníků žalované obce poškozen, v podstatě jde však o řádné vyúčtování státního příspěvku, který podle obsahu samé žaloby byl žalované obci povolen na základě čl. IV. zákona č. 74/30 Sb. z. a n. (kterým byl doplněn zákon ze dne 19. července 1921, č. 267 Sb. z. a n., o státním příspěvku k podpoře nezaměstnaných) a § 4 vládn. nařízení č. 79/30 Sb. z. a n. Jak povolením příspěvku, tak také podle způsobu, jak ho mělo býti použito, byl mezi státem a žalovanou samosprávnou veřejnou korporací založen poměr veřejnoprávní, jehož zlikvidování patří úřadům správním a nemůže býti předmětem jednání a řízení před soudy. Žalující strana poukazyvala k rozhodnutí č. 8807 Sb. n. s.*) neprávem. Tam šlo o stavební příspěvky, a to podle starších zákonů, jimž chybělo obdobné ustanovení, jaké bylo později pojato do §§ 46 zákonů č. 44/27, č. 43/28 Sb. z. a n. Ve zmíněných obou §§ 46 pak bylo výslovně stanoveno, že ani ony právní poměry mezi stavebníkem a státem nejsou občanskými právními věcmi a že spory z nich jsou vyloučeny z pořadu práva. V citovaném rozhodnutí bylo také naznačeno, že případ tam souzený nelze ztotožňovati s udílením podpory v nezaměstnanosti a j. V souzeném případě jde právě o takovou agendu veřejné správy, o produktivní péči o nezaměstnané státním příspěvkem, který se poskytuje jenom veřejnoprávním činitelům jako takovým, takže mezi těmito a státem je poměr veřejnoprávní a o nárocích z něho musí býti rozhodnuto v řízení správním. Z § 7 vl. nař. č. 79/30, k němuž bylo v rekursu zvlášť poukázá-

*) Váž. obč. 8807 (rozh. z 21. III. 1929, R I 106/29): Stavební ruch. Povolněním příspěvku podle § 27 (1) č. 2 zákona ze dne 25. ledna 1923, č. 35 Sb. z. a n., státem a přijetím příspěvku stavebníkem zakládá se mezi státem a stavebníkem poměr soukromoprávní. Na tom nebylo nic změněno předpisy § 46 pozdějších zákonů o stavebním ruchu č. 44/1927 a 43/1928.

no, nelze dovoditi, že by k uplatnění nároku na vrácení byl v zákoně nebo nařízení zamýšlen pořad práva, a docela neprávem žalující strana rozlišovala zde mezi výrazem »žádati« a »naříditi«. Stanoví-li právní předpis, že stát může za jistých podmínek žádati vrácení, je tím dán podklad právního nároku, ale nelze z toho obratu dovozovati, že je to nárok soukromoprávní, který by musil býti uplatněn před soudem.

Pracovní doba

§§ 6, 7. 2191.

I. Při posuzování přiměřenosti odměny za práce přes čas nelze přihlížeti k tomu, že zaměstnavatel platil za zaměstnance, kterému poskytl volný byt, stravu a příležitost vyzískati na zpropitném, polovici pojistného.

II. Při zkoumání, zda se zaměstnanec, který byl ustanoven sklepníkem, nedostalo za celkovou práci (dovolenou osmihodinovou i nedovolenou přesčasovou) takové odměny, že tímto celkovým platem byl již přiměřeně odměněn za všechny své pracovní úkony, jest vycházeti z průměrného výdělku sklepníka, pracujícího jen po dovolenou pracovní dobu a nemajícího plat v hotovosti. (Rozh. nejv. soudu z 20. II. 1936, Rv I 188/36, Váž. obč. 14978, Úr. sb. 2490.)

Odvolační soud má za to, že žalobce byl za všechny práce přes čas přiměřeně odměněn, ježto žalovaný zaň zapravil polovici pojistného k nemocenskému pojištění a poskytl mu volný byt a stravu a příležitost vyzískati na zpropitném asi 25 Kč denně. Právem vytyká dovolatel, že bylo povinností žalovaného nahraditi ze svého celé pojistné za žalobce, ježto týž neměl mzdu v penězích (§ 126 zák. č. 221/24 Sb. z. a n., pokud se týče zákona č. 189/34 Sb. z. a n.). Nebylo tudíž lze přihlížeti při posuzování přiměřenosti odměny za práce přes čas k polovici pojistného. Práce přes čas v podniku žalovaného nebyly povoleny příslušným správním úřadem a šlo tedy o práce zákonem zakázané. Žaloba mohla býti opřena jen o důvod bezdůvodného obohacení zaměstnavatelova [Sb. n. s. 12.158*), což se skutečně stalo, a bylo tudíž zkoumati, zda se žalobci nedostalo za celkovou práci (dovolenou osmihodinovou i nedovolenou) takové odměny, že tímto celkovým platem byl již přiměřeně odměněn za všechny své pracovní úkony. V souzené věci bylo tudíž vycházeti z průměrného výdělku sklepníka, pracujícího jen po dovolenou pracovní dobu osmi hodin a nemajícího plat v hotovosti. Zejména bylo nutno též zjistiti, zda se takovému

*) Váž. obč. 12.158 (rozh. z 2. XII. 1932, Rv I 1539/32, v »Pracovním právu« č. 529): Pokud postačí žalobcův přednes opodstatnění žalobního nároku na odměnu za práci přes čas s hlediska bezdůvodného obohacení zaměstnavatele i s hlediska poškození zaměstnance.

Z toho, že smluvní nárok na odměnu za nedovolené práce přes čas nemůže býti opřen o zákon č. 91/1918 Sb. z. a n., ještě nikterak nelyne, že by se zaměstnanec nemohl vůbec domáhati na zaměstnavatele náhrady toho, oč byl připraven svémocným prodlužováním zákonné pracovní doby zaměstnavatelem. Zaměstnanec zbývá i při nedovolených pracích přes čas, by se domáhal náhrady pro bezdůvodné obohacení zaměstnavatelovo a pro své poškození. K opodstatnění takového nároku na náhradu postačí průkaz, že se zaměstnanec nedostalo od zaměstnavatele za vykonané přesčasové práce náležité odměny a že na jeho úkor byl jimi zaměstnavatel bezdůvodně obohacen. Výši odškodného může soud určití podle § 273 c. ř. s., při čemž jest uvážiti, zda nebyly nedovolené práce přes čas přiměřeně odměněny již v měsíčním platu, pokud se týče v měsíční remuneraci úhrnkové (paušálně), pokud se týče, zdali tím, co bylo žalobci na jeho přesčasové práce zapláceno, byly tyto práce přiměřeně odměněny, čili nic.

zaměstnanec, odkázanému na pouhé zpropitné, poskytuje v takových podnicích, jakým je podnik žalovaného, i strava a byt, či jen strava a bez bytu. Dále mělo býti objasněno, kolik si žalobce mohl na zpropitném vydělávati v normálních hodinách a kolik v čase, kdy konal práce přes čas, ježto nemůže býti ani pochybným, že výše zisku závisí na provozu podniku v určitých hodinách (ranních, dopoledních, večerních a nočních) a že tento provoz bývá rozličný v jednotlivých podnicích, ano i v témže podniku. Teprve až budou všechny tyto okolnosti zjištěny, bude možno spolehlivě posouditi, zda žalobce nebyl poškozen, pokud se týče, zda se žalovaný neobohatil jeho pracemi mimo normální (osmihodinovou) pracovní dobu vykonanými, a teprve potom bude lze stanoviti výši případné odměny podle § 273 c. ř. s.

§§ 6, 7. 2192.

Jestliže zaměstnanec, obdržev výpověď a vystoupiv ze zaměstnání, výslovně prohlásil a podepsal prohlášení, že je se zaměstnavatelem úplně vyrovnán, jest opodstatněn závěr, že se zaměstnanec nároku na odměnu za případnou práci přes čas platně vzdal, což jest — po skončení pracovního poměru — možným. Rozh. nejv. soudu z 24. IV. 1936, Rv I 633/36, Sb. min. sprav. č. 153.

Odvolační soud zjistil z výpovědi svědka V. F. i výsledku důkazu slyšením stran, že žalobce, obdržev výpověď ke dni 15. dubna 1932 a vystoupiv ze služby žalovaného jako tkalcovský mistr, výslovně prohlásil a podepsal prohlášení, že je s firmou úplně vyrovnán. Tomu-li tak, jest opodstatněn závěr, že se žalobce nároku na odměnu za případnou práci přes čas platně vzdal, což je možným po skončení pracovního poměru, jak nejvyšší soud odůvodnil v četných rozhodnutích [č. 6983, 3820, 9399 Sb. n. s.*)], k nimž se odkazuje. Dovolatel nepřisluší tedy již z tohoto důvodu požadovaný nárok za práce přes čas a nebylo třeba se zabývati otázkou, zda počet hodin přes čas vykonaných byl prokázán čili nic a zda uplatňovaný nárok zanikl kompensací.

Závodní výbory

§ 3. 2193.

I. Při hromadném propuštění zaměstnanců z důvodů ležících mimo pracovní poměr, přísluší závodnímu výboru jen hlas poradní, při propuštění jednotlivých zaměstnanců, pracujících v závodě déle tří let, jen právo stížnosti k rozhodčí komisi.

II. Příčinou mimo individuální pracovní poměr ležící jsou i poměry v závodě, jako na př. zastavení nebo omezení provozu následkem nedostatku objednávek.

*) Váž. obč. 3820 (rozh. z 6. V. 1924, Rv I 227/24): Za práci přes čas přísluší zvláštní odměna, leč že se jí zaměstnavatel vzdal, což nemusí se státi výslovně, nýbrž i činem konkludentním. V tom, že úplata přes čas nebyla za trvání služebního poměru po nějakou dobu požadována, nelze spatřovati vzdání se nároku na ni.

Váž. obč. 6983 (rozh. z 12. IV. 1927, Rv I 1643/26): Za trvání služebního nebo pracovního poměru nelze se předem vzdáti práva na odměnu za práci přes čas ani předem, ani nápotomně, ani výslovně, ani mlčky. To jest možno teprve po skončení služebního poměru. Ale i když se zaměstnanec nehlásí ihned při odchodu ze služby nebo z práce o odměnu za práci přes čas, dlužno vždy pečlivě zkoumati, zda již v tomto mlčení dlužno spatřovati vzdání se.

Váž. obč. 9399 (rozh. z 21. XI. 1929, Rv II 102/29): Po skončení služebního poměru lze se vzdáti nároku na odměnu za práci přes čas.

Nál. nejev. spr. soudu z 4. III. 1936, č. 11.257/36, Boh. A 12.315. Prejudikatura: Boh. A 11.330/34.*)

Již v nálezu Boh. A 11.330/34 bylo dovozeno, že zákon o závodních výborech rozeznává přesně dva způsoby spolupůsobení závodního výboru, a to 1. spolupůsobení záležející v právu poradního hlasu při hromadném propuštění zaměstnanců z důvodů mimo pracovní poměr ležících, a 2. spolupůsobení záležející v právu odporu proti propuštění jednotlivých zaměstnanců v závodě déle tří let pracujících, a že zákon, stavě oba tyto způsoby spolupůsobení závodního výboru do protikladu, dává tím zřetelně najevo, že oba tyto způsoby spolupůsobení nikdy nekonkurují, takže při hromadném propuštění z důvodů mimo pracovní poměr ležících přísluší závodnímu výboru jen hlas poradní, při propuštění pak jednotlivých zaměstnanců v závodě déle tří let pracujících jen právo odporu k rozhodčí komisi. Soud setrval při tomto názoru, nenaleznuv přesvědčivých argumentů, jež by mohly názor tento v dosavadní judikatuře opětovně vyslovený vyvrátiti. V příčině bližšího odůvodnění odkazuje se podle § 44 jedn. řádu na důvody svrchu citovaného nálezu.

Stížnost ovšem snaží se zmíněný názor vyvrátiti, poukazujíc k tomu, že kdyby byl zákon chtěl postavit proti sobě oba svrchu uvedené způsoby spolupůsobení závodního výboru, byl by každý z nich označil různými literami, jak to činí sub a) až ch) v příčině jednotlivých funkcí závodního výboru, a nebyl by oba druhy spolupůsobení sloučil pod jedinou písmenou g). Proti tomu sluší uvést, že zákon pojednává o spolupůsobení závodního výboru při propuštění dělníků v jediném oddílu § 3, označeném písmenou g) proto, poněvadž chtěl v tomto samostatném oddílu vyčerpati, jak vůbec závodní výbor spolupůsobí při propuštění dělníků. Z pouhé této okolnosti nelze však dovozovati, ani že jednotlivé druhy tohoto spolupůsobení v textu tohoto předpisu blíže vyznačené se navzájem vylučují, ani že tomu tak není. Zákon prostě shrnuje oba uvedené druhy spolupůsobení závodního výboru pod jedinou písmenou g), poněvadž oba týkají se zvláštní působnosti závodního výboru při propuštění dělníků, stejně jako na př. sub lit. f) upravuje různé druhy působnosti závodního výboru při udržování kázně a pořádku v závodě, nebo sub lit. e) různé způsoby dozoru nad udržováním zákonných ustanovení o ochraně zaměstnanců.

Stížnost na podporu svého náhledu také uvádí, že slůvko »takto« v odst. 1, § 3, lit. g), dlužno vzhledem k předchozím slovům »jakož i« vztahovati jak na propuštění hromadné, tak na propuštění jednotlivých zaměstnanců, a že proto další odstavce § 3, lit. g) nutno aplikovati na propuštění obojího druhu.

Ani tuto argumentaci neshledal soud přijatelnou. Stížnost mohla by míti jen tehdy pravdu, kdyby další odstavce, následující po slůvku »takto«, nebyly skutečně ničím jiným, než bližším

*) Boh. A 11.330 (nál. z 6. VI. 1934, č. 21.175/33, v »Pracovním právu« č. 824): I. Odepře-li rozhodčí komise rozhodnutí o stížnosti závodního výboru do propuštění dělníků z důvodu, že jde o hromadné propuštění z příčin ležících mimo pracovní poměr, je stížnost na nss. do tohoto výroku rozhodčí komise přípustna. — II. Při hromadném propuštění z důvodů ležících mimo individuální poměr pracovní přísluší závodnímu výboru toliko právo poradné, nikoliv také právo odporu proti propuštění jednotlivců. — III. K výkladu pojmu »propuštění hromadné«. — IV. Právo podnikatele závod zrušiti nebo částečně zastaviti? — V. Rozhodčí komisi nepřisluší, aby přezkoumávala hospodářskou správnost motivů, kterými podnikatel odůvodňuje hromadné propuštění.

provedením obou způsobů spolupůsobení závodního výboru, vytčených v odstavci prvním. Takovému výkladu však znění zákona nenasvědčuje, neboť další odstavce již nejednají o spolupůsobení závodního výboru hlasem poradním a nejsou tedy bližším ustanovením o tom, jak závodní výbor má spolupůsobiti při hromadném propuštění zaměstnanců z příčin mimo pracovní poměr ležících, nýbrž upravují blíže toliko spolupůsobení závodního výboru při propuštění jednotlivých zaměstnanců v závodě déle než tři léta pracujících. To je patrné z toho, že v odstavci 2 opětně se mluví »o propuštění dělníka neb zřízence«, který jest aspoň 3 roky nepřetržitě v podniku zaměstnan, aby bylo zřejmo, že jde o provedení spolupůsobení při propuštění »jednotlivých zaměstnanců déle než tři léta v závodě pracujících«, o němž se mluví v předchozím odstavci. Z toho, že zákon mluví v odst. 1 o »propuštění jednotlivých zaměstnanců déle než tři léta v závodě pracujících« a v odst. 2 o »propuštění (výpovědi) dělníka neb zřízence nepřetržitě v podniku zaměstnaného«, nelze pro názor stížnosti zastávající nic vytěžiti, neboť smysl obou určení je týž.

Neprávem dovolává se stížnost pro svůj názor nálezu nss Boh. A 6782/28,*) ježto nálež ten týká se případu, kdy rozhodčí komise rozhodnutí o soukromoprávním nároku vydala, a nedopadá tudíž na daný případ, kde rozhodčí komise rozhodnutí o soukromoprávním nároku odepřela.

Konečně bere stížnost v odpor i výrok úřadu, že šlo o propuštění z příčin mimo pracovní poměr ležících, ježto prý z odůvodnění naříkaného rozhodnutí je zřejmo, že šlo o propuštění vyvolané nedostatečnou vyhlídkou na přiměřené zatižení výrobní pro nejbližší dobu, tedy o »poměry v závodě«, které podle výslovného znění zákona jsou předmětem meritorního zkoumání rozhodčí komise.

Stížnost, majíc patrně na zřeteli předpis lit. cc) § 3, lit. g) zák. o záv. výborech, přehlízí, že předpis týká se, jak svrchu dovozeno, pouze propuštění jednotlivých zaměstnanců v závodě déle tří let pracujících a nevztahuje se vůbec na hromadné propuštění zaměstnanců z příčin mimo pracovní poměr ležících. Že takovou příčinou mimo individuální pracovní poměr ležící jsou i poměry v závodě, jako na př. zastavení nebo omezení provozu následkem nedostatku objednávek, dovozil nss již v nálezu Boh. A 11.330/34, na jehož odůvodnění se zde znovu poukazuje.

§ 3. 2194.

I. Věcné rozhodnutí rozhodčí komise podle zákona č. 330/1921 Sb. o odporu závodního výboru proti výpovědi jednotlivých zaměstnanců podle § 3, lit. g, odst. 2. a násl. cit. zákona může nss. přezkoumati jen potud, zda komise nevybočila z mezí zákonné kompetence.

II. Rozhodčí komise podle zákona č. 330/1921 Sb. není příslušná rozhodovati věcně o odporu závodního výboru proti hromadnému propuštění zaměstnanců.

III. Pro pojem hromadného propuštění ve smyslu § 3, lit. g) zákona č. 330/1921 Sb. je rozhodný číselný poměr počtu současně propuštěných

*) Boh. A 6782 (nál. z 10. X. 1927, č. 20.076/26): I. Závodní výbor je oprávněn spolupůsobiti při hromadném propuštění dělnictva, t. j. působiti svou radou, a to předem na rozhodnutí správy závodu o propuštění takovém. — II. Záv. výbor je oprávněn stěžovati si k rozh. komisi, nebylo-li uvedené právo jeho zachováno. — III. Rozhodčí komise je příslušná rozhodovati o odbytém pro propuštěného dělníka, třebaš tento byl propuštěn při propuštění hromadném.

k úhrnnému počtu zaměstnanců celého závodu. IV. Není třeba, aby propuštění bylo uskutečněno v jednom dni. Nál. nejv. spr. soudu z 4. III. 1936 č. 11.258/36, Boh. A 12316. [Prejudikatura: ad I. a II. Boh. A 11.416/34, ad III. Boh. A 11.330/34.*]

Zřízenecský závodní výbor zřízený v závodě stěžovatelky v M. Č. stěžoval si u rozhodčí komise v R. n. Kn., že správa závodu vypověděla z práce dne 15. února 1933 7 zřízenců a dne 17. února 1933 opět 7 zřízenců, a uváděje, že propuštění těchto zřízenců jeví se býti nespravedlivou příkrostití, neodůvodněnou poměry v závodě (§ 2, lit. g), odst. cc) zák. o záv. výborech), navrhl, aby rozhodčí komise uznala, že firma je povinna výpovědi odvolati a uveleďné zaměstnance dále ve služebním poměru ponechati.

Rozhodčí komise po provedeném ústním líčení vyhověla návrhu nálezem z 30. března 1933, jímž uznala právem, že firma je povinna výpověď odvolati a služební poměr jmenovaných zaměstnanců dále v platnosti ponechati.

Námítku dnešní stěžovatelky, že v daném případě šlo o hromadné propuštění zaměstnanců z důvodů mimo pracovní poměr ležících, při kterém závod. výboru přísluší podle § 3, lit. g) zák. o záv. výborech pouze hlas poradní, nikoli však právo vznésti věc s vlastním dobrozdáním na rozhodčí komisi, jež přísluší závodnímu výboru jen při propuštění jednotlivých zaměstnanců, zamítla rozhodčí komise, poněvadž podle jejího názoru, bylo-li propuštěno jen 7 zaměstnanců a pak zase 7 zaměstnanců, šlo s ohledem na celkový počet zaměstnanců 140 o pouhé propuštění individuální.

Uvažuje o stížnosti firmy do tohoto rozhodnutí podané musil nss v první řadě zkoumati, do jaké míry je příslušný, aby naříkané rozhodnutí podrobil své kognici. Rozhodnutí to je podle svého obsahu meritorním rozhodnutím o podporu závodního výboru proti výpovědi jednotlivých zaměstnanců podle § 3, lit. g), odst. 2 a násl., zák. o záv. výborech. Rozhodnutí takové má, jak nss judikuje [srov. nál. Boh. A 9037/31, 8533/30, 7610/28, 7093/28, 4723/25 a j.*)], charakter rozhodnutí úřadu správního o nárocích práva soukromého, na něž vztahuje se předpis § 105 ústav-

ni listiny, podle kterého ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně tímto rozhodnutím dotčené po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva.

Z uvedeného plyne, že tam, kde rozhodčí komise podle zákonů o tom vydaných, t. j. v mezích své zákonné kompetence rozhodla o nároku soukromoprávním, jest příslušnost nss vyloučena podle § 3, lit. a) zák. o ss, neboť jde o věc přikázanou do působnosti řádných soudů. Předpokladem pro vyloučení kompetence nss ovšem jest, že rozhodčí komise vskutku vydala rozhodnutí o nároku soukromoprávním v rámci své zákonné kompetence. Vybočila-li však při svém rozhodování z mezí své kompetence, pak je možno proti tomu hledati ochranu u nss. Může tedy nss rozhodnutí rozhodčí komise, jímž tato neodepřela rozhodnouti o nároku soukromoprávním, nýbrž rozhodnutí vydala, přezkoumati jen potud, zda vydala rozhodnutí o tomto nároku v mezích své zákonné kompetence (srov. též nález nss Boh. A 11.416/34).

V tomto směru uvádí stížnost svými námítkami v pochybnost kompetenci žal. úřadu namítajíc, že v případě, jehož naříkané rozhodnutí se týče, šlo o propuštění hromadné, při kterém závodnímu výboru přísluší pouze hlas poradní podle 1. odst. § 3, lit. g) zák. o záv. výborech, nikoli však právo vznésti věc před rozhodčí komisí podle 2. odst. cit. předpisu, neboť otázka, zda šlo o hromadné propuštění zaměstnanců z příčin mimo pracovní poměr ležících či o propuštění jednotlivých zaměstnanců, jest, jak nss v nálezu Boh. A 11.416/34 dovodil, na jehož důvody se zde podle § 44 jedn. ř. odkazuje, rozhodnou nejen pro posouzení merita věci, nýbrž i pro posouzení kompetence žal. úřadu.

Zkoumaje kompetenci žal. úřadu po této stránce uvažoval soud takto:

Žal. úřad nebyl by zajisté příslušným k rozhodování o podání závodního výboru, kdyby skutečně bylo šlo, jak tvrdí stěžovatelka, o hromadné propuštění zaměstnanců. Je tedy třeba zkoumati, zda v daném případě šlo o propuštění hromadné či nikoliv. Při tom záleží nejen na tom, co zákon míní propuštěním hromadným.

Tento soud zabýval se již zevrubně touto otázkou v nálezu Boh. A 11.330/34, kde vyslovil, že propuštění hromadné znamená již jako protiklad propuštění jednotlivců propuštění většího počtu zaměstnanců, a že výraz hromadné propuštění naznačuje mimo to, že nejde prostě o množné číslo, nýbrž o značnější počet propuštění současných. Počet je však značnější netoliko tehdy, když číslice propuštěných je sama o sobě (absolutně) značná, nýbrž i tehdy, když jeví se značnou v poměru k úhrnné číslici dělníků v závodě zaměstnaných. Číselný poměr počtu propuštěných k úhrnnému počtu zaměstnanců závodních lze ovšem uvažovati jen vzhledem k celému závodu, neboť závodní organizace zaměstnanecká, jež zákonem o závodních výborech č. 330/1921 Sb. byla v život uvedena, spočívá právě na závodním celku jakožto na své organizační základně. Současnost propuštění jest podle povahy věci dána i tehdy, když propuštění jeví se ve svém souboru jakožto opatření jednotné, jedním a tímže motivem odůvodněné, aniž je nezbytné nutno, aby bylo uskutečněno v jediném kalendářním dni.

Z předeslaného vymezení pojmu hromadného propuštění podávají se směrnice pro řešení otázky, zda v konkrétním případě jde o propuštění hromadné ve smyslu § 3, lit. g) zák. o záv. vý-

*) Boh. A 11330 srovnej u č. 2194.

Boh. A 11415 (nál. z 13. IX. 1934, č. 22.230/33, v »Pracovním právu«, č. 920): V případě hromadného propuštění ve smyslu § 3, lit. g), odst. 1. zák. č. 330/21 Sb., nepřislouší závodnímu výboru právo odporu podle 2. odst. téhož zák. ustanovení a proto také není rozhodčí komise — podá-li v takovémto případě závodní výbor odpor přece — příslušna věcně o něm rozhodovati.

Boh. A 11.416 (nál. z 13. IX. 1934, č. 22.327/33, v »Pracovním právu« č. 370): I. Současné propuštění většího počtu zaměstnanců může míti povahu hromadného propuštění ve smyslu § 2, lit. g), odst. 1. zák. č. 330/21 Sb. o záv. výborech i tenkrát, jestliže ani celý závod, ani jednotlivé jeho oddělení práci nezastavily. — II. Věty jako při Boh. A 11.415/34.

*) Boh. A 4723 (nál. z 20. V. 1925, č. 10.195, v »Pracovním právu«, roč. IV., str. 87): Nejv. spr. soudu nepřislouší rozhodovati o stížnosti do výroku rozhodčí komise, přiznávajícího propuštěným zaměstnancům nárok na odbytí.

Boh. A 7093 (nál. z 22. II. 1928, č. 1059): O kompetenci nozh. komise, rozhodovati o stížnosti záv. výboru proti propuštění člena záv. výboru z práce.

Boh. A 7610 (nál. z 5. XII. 1928, č. 6176/27, v »Pracovním právu«, roč. VIII., str. 35): K otázce příslušnosti rozhodčí komise podle zák. o záv. výborech, resp. živn. soudu k rozhodování o přípustnosti propuštění dělníka z práce.

Boh. A 8533 (nál. z 2. IV. 1930, č. 5410, v »Pracovním právu«, roč. IX., str. 93): K výkladu předpisů o kompetenci rozhodčí komise.

Boh. A 9037 (nál. z 4. II. 1931, č. 1728, v »Pracovním právu«, č. 206): I. Proti rozhodnutí rozhodčí komise o nároku zaměstnanců podle § 3, lit. g) zák. o záv. výb., může závodní výbor před nss. vytýkati, že rozhodčí komise nebyla řádně složená. — II. Proti propuštění členů záv. výboru z práce, které se stalo se souhlasem rozhodčí komise, nemůže se záv. výbor brániti stížností na nss.

borech, neboť jiných a podrobnějších znaků hromadného propuštění zákon nepodává.

Je tedy věci příslušného úřadu správního, aby posoudil, zda počet propuštění sluší in concreto považovati za hromadné propuštění ve smyslu zákona. Ježto jde tu o hodnocení skutkových poměrů, není tento soud povolán je přezkoumávati, pokud zachovává svrchu výtčené ze zákona vyzvozené směrnice a pokud hodnotící úsudek úřadu nepřiči se zákonům normálního myšlení.

Uvažuje v mezích právě naznačených o otázce, zdali v případě dnešního sporu šlo o propuštění hromadné, shledal soud, že nepadá na váhu okolnost, zda v závodě je zřízen samostatný závodní výbor zřízenecský či nikoliv, jak se mylně domnívá stěžovatel, ježto tato okolnost má význam pouze pro otázku, který závodní výbor je legitimován domáhati se ochrany podle § 3, lit. g), odst. 2 zák. o záv. výborech, resp. který závodní výbor má být slyšen podle odst. 1, nemá však žádného významu pro materiální rozsah zmíněné ochrany proti dispozicím zaměstnavatele stran propuštění zaměstnanců.

Z toho, co bylo svrchu uvedeno, plyne dále, že není důvodná námitka stížnosti, že při posuzování otázky, šlo-li o propuštění hromadné, neměl být počet propuštěných zřízenců uváděn do relace k počtu všech zaměstnanců, nýbrž pouze k počtu všech zřízenců, ježto rozhodným může být jen celkový počet všech zaměstnanců. Opačný náhled vedl by k absurdnímu důsledku, že by za hromadné propuštění musilo být považováno i propuštění třeba jen dvou zřízenců, jestliže by v závodě byli zaměstnáni pouze zřízenci tři.

Pokud stížnost uvádí, že celkový počet zaměstnanců v závodě činil 128, kdežto nař. rozhodnutí uvádí počet ten číslici 140, jest uvedené tvrzení stížnosti nepřipustnou novotou, neboť v řízení před rozhodčí komisí uváděl závodní výbor, že celkový počet zaměstnanců činil 140 a stěžovatelka tomuto tvrzení nijak neodporovala.

Uznal-li úřad, že výpovědi 7 zaměstnanců dne 15. února 1933 a dalších 7 zaměstnanců dne 17. února 1933, dané v obou případech ke dni 31. března 1933, sluší vzhledem k celkovému počtu 140 zaměstnanců hodnotiti jako propuštění individuální, nemohl soud uznati, že by toto hodnocení přičilo se zákonům správního smýšlení, a musil je tedy podle § 6 zák. o ss učiniti základem svého rozhodnutí.

V důsledku toho musil nss uznati, že rozhodčí komise byla kompetentní vydati nař. rozhodnutí, a pokud stížnost tvrdí opak, musil ji zamítnouti pro bezdůvodnost.

§ 3.

2195.

Žaloba, domáhající se soudního výroku, že jest bezúčinným nárok zaměstnance, přirknutý mu nálezem rozhodčí komise podle § 3 g) zákona o závodních výborech, je přípustnou žalobou podle § 105 úst. listiny. (Rozh. nejv. soudu z 29. V. 1936, Rv I 2529/35, »Právník« str. 442/1936. Prejudikatura: Váž. obč. 6873, 13.356, str. 1947/VII-1935 a j.; Boh. A 7093, 7610, 11.368 a j.*]

Žalobkyně opírá žalobu o předpis § 105 úst. listiny a o zákon ze dne 15. října 1925, čís. 317 Sb. z. a n. Ustanovením § 105 úst. listiny bylo

* Váž. obč. sv. VII., str. 1947 (rozh. senátu pro řešení konfliktů kompetenčních z 25. V. 1925, čís. 337 z r. 1925): Nález rozhodčí komise, zřízené podle zákona o závodních výborech, že zaměstnavatel jest povinen přijati zpět do práce propuštěné dělnice, jest rozhodnutím správního úřadu o soukromoprávních nárocích, jež přezkoumávají rádné soudy.

stranám přiznáno právo, aby v případech, ve kterých správní úřad podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, dovolaly se po vyčerpání opravných prostředků cestou správní nápravy pořadem práva.

V § 1, odst. 2. a 3., zákona č. 217/1925 Sb. z. a n., kterým byl proveden § 105 úst. listiny, byly vymezeny druhy žalob, kterými se mohou strany, dotčené rozhodnutím správního úřadu, u rádných soudů nápravy domáhati, a v § 2 stanoví zákon pro žaloby propadné lhůtu jednak 90 dnů ode dne, kdy bylo straně dodáno rozhodnutí správního úřadu, který rozhodoval o věci s konečnou platností, jednak 30 dnů, dovolává-li se strana rozhodnutí nejvyššího správního soudu za podmínek v odst. 2., § 2, výtčených. Žalobu takovou je podati podle § 2, odst. 4., dotč. zákona u soudu věcně a místně příslušného podle obecných ustanovení a je k ní podle § 3 zák. č. 217/25 Sb. z. a n. připojití rozhodnutí správního úřadu a v případě § 2, odst. 2., rozhodnutí nejvyššího správního soudu a udatí, kterého dne bylo straně doručeno.

Soudům bylo se nejprve zabývati otázkou, zda jde v souzené věci o nárok dotčený v § 105 ústavní listiny a v § 1 zákona č. 217/25 Sb. z. a n. Mezi stranami není sporu o tom, že žalovaný byl u žalující firmy zaměstnán déle než tři roky, že v jejím závodě byl zřízen závodní výbor, že žalobkyně propustila žalovaného dne 11. června 1928 z práce a že závodní výbor podal proto stížnost k rozhodčí komisi, která vydala nález ze dne 26. června 1928, č. 4/1928 a v něm vyslovila podle § 3, lit. g) zák. č. 330/21 Sb. z. a n., že propuštění žalovaného se jeví býti nespravedlivou příkrostití, neodůvodněnou jeho chováním nebo poměry závodu, a vyslovila, že žalobkyně je povinna přijmouti žalovaného do práce za dřívějších pracovních podmínek. Stížnost žalobkyně k nejvyššímu správnímu soudu byla rozsudkem ze dne 23. června 1934, č. 4017 (Boh. A 11.368, P. P. 800), jednak zamítnuta, pokud nálezu bylo vytýkáno, že rozhodčí komise nebyla příslušnou o stížnosti jednati, jednak odmítnuta z toho důvodu, že výrok rozhodčí komise o nároku jednotlivých zaměstnanců podle § 105 úst. listiny, případně zákona č. 217/25 Sb. z. a n., přiznává dovolávati se nápravy pořadem práva.

Váž. obč. 6873 (rozh. z 8. III. 1927, Rv I 1139/26): Rozhodnutím senátu pro řešení konfliktů kompetenčních, že rozhodnutí rozhodčí komise ve smyslu § 3, písm. g) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 Sb. z. a n., jest přezkoumávati soudům, není ještě rozřešena otázka, zda jest do rozhodnutí oné komise žaloba vůbec přípustna. Otázka příslušnosti úřadu předchází otázce přípustnosti právního pořadu. Rozhodčí komise podle § 3, písm. g) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 Sb. z. a n., rozhoduje s konečnou platností. Pořad práva podle § 105 ústavní listiny jest tu vyloučen.

Váž. obč. 13.356 (rozh. z 9. III. 1934, Rv I 703/32, v »Pracovním právu«, č. 1026): Nález rozhodčí komise, vydaný podle § 3, lit. g) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 Sb. z. a n., v mezích její pravomoci, nelze vůbec věcně zvrátiti, ani mezitímním určovacím nálezem podle §§ 236, 259 c. ř. s.

Boh. A 7093 (nál. z 22. II. 1928, č. 1059): O kompetenci rozh. komise rozhodovati o stížnosti záv. výboru proti propuštění člena záv. výboru z práce.

Boh. A 7610 (nál. z 5. XII. 1928, č. 6176/27, v »Pracovním právu«, roč. VIII., str. 35): K otázce příslušnosti rozhodčí komise podle zák. o záv. výborech, resp. živn. soudu k rozhodování o přípustnosti propuštění dělníka z práce.

Boh. A 11.368 (nál. z 23. VI. 1934, č. 4017/30, v »Pracovním právu« č. 800): I. S námitkou, že byl dán důvod k propuštění zaměstnance bez výpovědi, je rozhodčí komise povinna se věcně vypořádati, třebaže jí nepřislouží judikátní výrok o propuštění zaměstnance bez výpovědi. — II. Proti výroku rozhodčí komise o nároku zaměstnanců podle § 3, lit. g) zák. o záv. výborech není podle § 105 úst. listiny, zák. č. 217/1925 Sb., a § 3, lit. a) zák. o ss., stížnost na nss. přípustna.

Srovnej k tomu v rubr. »Poznámky« čl. »Nálezy rozhodčích komisí a pořad práva podle § 105 úst. listiny«.

Toto rozhodnutí nejvyššího správního soudu jest v souhlase s rozhodnutím senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925, č. 337 (Sb. n. s. sv. VII., str. 1947*1), jímž bylo vysloveno, že rozhodčí komise podle § 26 zák. č. 330/21 Sb. z. a n. jest úřadem správním a její judikující činnost pohybuje se na poli práva veřejného. Jen výjimečně v jediném případě § 3, lit. g), dotč. zák. jest povolána, aby soudila — s konečnou platností — o nárocích soukromoprávních. Názor, vyslovený nejvyšším správním soudem, že jde o nárok soukromoprávní, proti němuž možno podle § 105 úst. listiny, případně zákona č. 217/25 Sb. z. a n., dovolávat se nápravy pořadem práva, jest podle § 4 zák. č. 217/25 Sb. z. a n. pro soudy závazným.

Žaloba, domáhající se soudního výroku, že propuštění žalovaného ze služeb žalobkyně dne 11. června 1928 se stalo právem a že jest bezúčinným nárok žalovaného, přírknutý mu nálezem rozhodčí komise, je tedy přípustnou žalobou podle § 105 úst. listiny a § 1, odst. 2., zák. č. 217/25 Sb. z. a n. Rozhodnutí nejvyššího správního soudu bylo vydáno dne 23. června 1934 a jest žalobě připojeno. Žaloba byla podána dne 21. července 1934, tedy ve lhůtě § 2, odst. 2., zák. č. 217/25 Sb. z. a n.

Nejvyšší soud vyslovil sice v rozhodnutích čís. 6873, 13.356*) Sb. n. s. (č. 1202 Sm. min. spr.) právní větu, že nález rozhodčí komise, vydaný podle § 3, lit. g) zák. č. 330/21 v mezích její pravomoci, nelze vůbec věcně zvrátiti, a to ani žalobou určovací, ani mezitímním určovacím návrhem podle §§ 236 a 259 c. ř. s. Vzhledem k vývodům nižších soudů a dovolací odpovědi uvažoval nejvyšší soud tuto právní otázku zevrubně znovu a shledal, že nemůže setrvati na právním názoru dříve hájeném.

Jádro věci tkví ve výkladu ustanovení § 3, lit. g), dotčeného zákona, že rozhodčí komise rozhodne o propuštění dělníka — za předpokladů v ustanovení tom uvedených — s konečnou platností.

Jak již bylo dotčeno, jest rozhodčí komise úřadem správním. Táž není sice včleněna v organizační úřadů, které provádějí řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů, provádí však část vnitřní správy (sociální), která jest jí svěřena zvláštním předpisem (článek 1. zák. č. 125/1927 a § 5 vl. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n.). Také v řízení správním jsou zásadně připuštěny opravné prostředky k vyššímu správnímu úřadu — nehledíc ku přezkoumání nejvyšším správním soudem. Vyloučení opravného prostředku je vý-

jímkou a musí býti zvláště ustanoveno (srov. čl. 8 zák. č. 125/27 a § 74 vl. nař. ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb. z. a n.). Taková výjimka byla stanovena právě v § 3, lit. g), a 26 zák. č. 330/21 a může míti platnost jen pro řízení správní. Z doslovu tohoto zákona a jeho tendence nedá se vyložit, že ustanovení o konečné platnosti rozhodnutí bylo míněno i za přezkoumání řádným soudem, zaručené straně předpisem § 105 úst. listiny. Nelze ani setrvati na právním názoru dříve vysloveném (Sb. z. s. 6873*1), že by rozhodčí komise jen arbitrně posuzovala poměry v závodě a neřešily otázky právní. Právě otázka předčasného zrušení pracovního poměru podle § 82 živn. ř. a § 27 zák. č. 20/1910 říš. zák. (nyní § 34 zák. č. 154/34 Sb. z. a n.) vyžaduje rozboru a zjištění skutkových okolností a také řešení otázek právních. Rozhodnutí komise nelze také srovnávat s rozhodčími soudy hornickými nebo s rozhodčí komisí podle §§ 73 a 75 zák. čís. 220/1922 Sb. z. a n. Rozhodčí soud hornický patří zřejmě k rozhodčím soudům podle § 95 úst. list. a opravné řízení je upraveno v § 11 zák. čís. 170/1924 Sb. z. a n. Rozhodčí komise podle zákona č. 220/1922 řeší jen spory vzniklé z příslušnosti osob k okruhu zaměstnanců postižených pozemkovou reformou o způsobu jejich odškodnění se státním pozemkovým úřadem a kuratorem fondu pro zaopatření těchto zaměstnanců, takže nejde u nich o spor, v němž zaměstnavatel je odpůrcem zaměstnance, jako je tomu v případě § 3, lit. g) zák. č. 330/1921 Sb. z. a n.

Soudy, řešící spor podle § 105 úst. listiny, projednávají jej zcela samostatně, nejsouce vázány výsledky řízení správního, zejména provedou samostatně potřebná skutková zjištění a posoudí věc po stránce právní (srov. zprávu ústavně právního výboru senátu Národního shromáždění tisk. č. 2167, str. 3, a zprávu ústavně právního výboru poslanecké sněmovny tisk. č. 4973, str. 4).

Odvací soud převzal skutková zjištění soudu první stolice, že žalovaný v letech 1927 a 1928 byl opětovně přistižen dozorcími orgány žalobkyně, když při práci čel a spal, že byl v červnu 1927 napomenut prostřednictvím závodního výboru, že naposled spal se soboty na neděli dne 10. června 1928 po druhé hodině ráno při odpovědné práci, načež byl v pondělí dne 11. června 1928 propuštěn. Propuštění jeho stalo se právem, ježto v chování žalovaného jest spatřovati trvalé zanedbání povinností podle § 82, lit. f) živn. ř., a stalo se i včas, neboť soud první stolice zjistil, že stalo se ihned, jakmile došel souhlas k propuštění z ústředí v K.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Sociální pojištění

§ 2. 2196.

Konkludentní pracovní poměr jakožto předpoklad pojistné povinnosti podle § 2 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. musí býti okolnostmi prokázán. (Nál. nejv. spr. soudu z 4. I. 1936, č. 20.646/35, Právo čs. 855.)

Smluvní vůli, projevenou konkludentními činy, lze míti za zjištěnou podle § 863 obč. zákona jen takovými činy, které, uváží-li se všechny okolnosti, nedávají rozumné příčiny o ní pochybovati. Tyto okolnosti nutno v každém jednotlivém případě zvláště pečlivě a zevrubně uvážiti. Uvedené nesporné a úřadem zjištěné skutkové momenty v konkrétním případě brání však tomu, aby bylo lze uznati oprávněnou výtku stíž-

nosti, že žalovaný úřad zhodnotil je nesprávně a že neprávem neuznal na uzavření pracovní, resp. služební smlouvy konkludentní činy, neboť stížnost ve svých vývodech pomíjí zcela zejména závažnou skutečnost, t. j. velmi blízký příbuzenský poměr mezi dotčenými osobami.

Pensijní pojištění

§ 1. 2197.

Určení pevné odměny není esentiale smlouvy služební jakožto předpokladu pensijní pojistné povinnosti. (Nál. nejv. spr. soudu z 4. I. 1936, č. 20.644/35, Právo čs. 881.)

Služební smlouvě není na závadu, byla-li ujednána úplata v provisi a není třeba, aby spočívala v pevném platu. Leč stížnost mylně dovo-

zuje, že tu šlo o poměr služební z toho, že odměna stěžovatelova byla mu zajištěna na určitou pevnou nejnižší hranici. Určení odměny není podle § 1151 obč. zákona vůbec essentielle smlouvy služební. Nesejde proto na tom, zda a jak byla odměna stipulována, a nemá tedy při zkoumání otázky existence služební smlouvy v konkrétním případě žádného právního významu, jak byl stěžovatel za svou činnost pro firmu odměňován.

§ 1. 2198.

Okolnost, že obchodní cestující je povinen podávat zprávy o výsledcích smluvní činnosti, že smí uzavírat obchody jen jménem firmy, ani okolnost, že smí navštěvovat jen ony zákazníci, jejichž písemný seznam od firmy obdržel, nejsou momenty charakterisující poměr služební, zakládající pensijní pojistnou povinnost. (Nál. nejv. spr. soudu z 17. XII. 1935, č. 20.294/35, Právo čs. 879.)

Povinnost podávat zprávy o výsledcích smluvní činnosti spolukontrahentů není vůbec momentem charakterisujícím poměr služební, neboť vyskytuje se také u jiných druhů smluv, na př. mandátní. Proto důraz, jež klade stěžující si obchodní zástupce na podávání zpráv o firmě, nemá pro kvalifikaci jeho poměru k ní jako poměru služebního právního významu. Stejně bezvýznamná jest i další skutečnost, kterou stížnost relevuje, totiž že stěžovatel nebyl oprávněn ujednávat obchody samostatně, nýbrž jménem firmy s výhradou jich písemného potvrzení, ježto ani tento moment nemá při řešení otázky, byl-li stěžovatel k firmě ve služebním poměru, žádná právní relevance, neboť z něho nějakou služební podřízenost a vázanost rozkazy zaměstnavatelskými dovoditi nelze.

Totéž platí také o výtce, že podle dopisu z 8. prosince 1927 stěžovatel směl navštěvovat jen ony zákazníky, jejichž písemný seznam od firmy obdržel, neboť takto byl upraven jen rozsah jeho smluvních práv a povinností.

§ 168. 2199.

Na to, aby ministerstvo sociální péče nařídilo pensijnímu ústavu cukrovarnickému vydati výměr o pensijní povinnosti, nemá strana nároku. (Nál. nejv. spr. soudu z 26. II. 1936, č. 2891/34, Právo čs., č. 883.)

Jak z obsahu žádosti stěžovatelovy ze dne 18. května 1933 patrně, domáhal se jí stěžovatel u ministerstva sociální péče, jakožto úřadu, vykonávajícího státní dozor nad nositeli pojištění pensijního a tedy i nad pensijním ústavem průmyslu cukrovarnického v Praze (arg. § 78 zákona č. 89/1920 Sb. z. a n. a § 168 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n.), aby nařídilo tomuto pensijnímu ústavu, aby vydal výměr o pensijní povinnosti stěžovatelově za dobu tam uvedenou. Domáhal se tedy stěžovatel touto žádostí nepochybně dozorčího zákroku žalovaného úřadu oproti řečenému pensijnímu ústavu na základě jeho dozorčí kompetence, založené v § 78 zákona č. 89/1920 Sb. z. a n., resp. § 168 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n.

Podle konstantní judikatury tohoto soudu však dáno jest právo dozorčím úřadům toliko na ochranu práva objektivního a stranám nárok na výkon dozorčího práva v jejich zájmu individuálním nepřisluší, pročež také nemůže odepřením výkonu toho býti porušeno subjektivní právo strany (viz na př. nálezy Boh. A 834/21, 1691/21, 714/21, 544/21).

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

Pracovní soud není příslušným rozhodovati o nároku, opírajícím se o výrok správního úřadu, že hromadné propuštění není odůvodněno (vl. nař. č. 134/1935, o opatřeních proti zastavování provozu továrních závodů). Rozh. krajského soudu v Kolíně z 8. VIII. 1936, Cpr 44/36.

Žalobkyně domáhá se výroku, že se zjišťuje, že soukromoprávní nárok žalované strany, vyplývající z rozhodnutí okresního úřadu v Kolíně ze dne 31. ledna 1936, čís. 4849 M, na základě odst. 1. § 2 vlád. nař. č. 134/35, že závod firmy žalující nelze pokládati za sezonní a že hromadné propuštění 23 zaměstnanců žalující firmy, provedené 21. prosince 1935, nebylo odůvodněno podle § 5, odst. 3., vlád. nař. 134/35, t. j. náhrada 14denní výpovědi není po právu a že žalovaná strana je povinna to uznati a zaplatit útraty sporu.

Pracovní soud v Kolíně jednal o žalobě této a vyhověl jí rozsudkem v odpor vzatým. Žalovaná strana původně namítala věcnou nepřislušnost pracovního soudu, od této námítky pak upustila, uplatňuje však v odvolání zmatečnost podle § 28, čís. 3, zák. č. 131/31 Sb. z. a n., tvrdíc, že pracovní soud k rozhodování nebyl věcně příslušným.

Jak ze žaloby a petitu vidět, jest podkladem žaloby výrok okresního úřadu v Kolíně. Žaloba neopírá se tedy o nárok z pracovního, služebního nebo učebního poměru založeného soukromoprávní smlouvou § 1 zák. č. 131/31 Sb. z. a n., nýbrž v první řadě o výrok správního úřadu. O ža-

lobě, opírající se o takový výrok, nemůže rozhodovati pracovní soud, jehož příslušnost je §§ 1 a 2 zák. č. 131/31 Sb. z. a n. přesně vymezena. Rozhodl-li však přece o takové žalobě, je toto rozhodnutí, jakož i celé předchozí řízení zmatečné podle § 28, čís. 3, zák. č. 131/31 Sb. z. a n., které nebylo zhojeno tím, že během řízení v první stoličce žalovaná strana upustila od námítky věcné nepřislušnosti.

Bylo proto odvolání vyhověno a rozsudek a celé předchozí řízení byly zrušeny a podle § 31 zák. č. 131/31 Sb. z. a n. žaloba odmítnuta.

Alois N o v á k.

I. Trval-li pracovní poměr soukromého zaměstnance, ujednaný na dobu přechodné potřeby, již tři měsíce, může býti zaměstnavatelem vypovězen jen s lhůtou stanovenou v § 31, odst. 2. zákona o soukromých zaměstnancích a s konečnými dny tam stanovenými. Kdy lze míti za to, že pracovní poměr trval již 3 měsíce.

II. Také v řízení před pracovními soudy platí ustanovení § 54 c. ř. s., podle něhož má strana účtovat útraty ještě před koncem jednání a pod ztrátou nároků soudu předložiti seznam nákladů i s doklady; paušální účtování hotových nákladů je nepřipustné. Rozh. krajského soudu civilního v Praze z 21. VIII. 1936, Opr 269/36.

Odvolatel bere na odpor citovaný rozsudek, pokud jím žaloba co do částky Kč 2668.— s přisl.

byla zamítnuta a on odsouzen k náhradě útrat sporu I. stolice, uplatňuje odvolací důvody neúplnosti řízení, nesprávného právního posouzení sporu a navrhuje, aby rozsudek v napadené části byl změněn tak, že se žalobě co do částky Kč 2668.— s příslušenstvím vyhovuje a žalovaná strana se odsuzuje k náhradě útrat I. a II. stolice do 14 dnů pod exekucí.

Žalovaná strana vyvracela vývody odvolání a navrhla, aby mu nebylo vyhověno a aby rozsudek byl potvrzen.

Odvolací soud, projednav věc znovu v mezích návrhů odvolacích podle § 33 zákona o pracovních soudech, shledal, že odvolání jest důvodné.

Žalobce se domáhá zaplacení služného za měsíc březen 1936 per Kč 1200.—, jakož i za tento měsíc mu ušlých diet v částce Kč 1468.—, a tvrdí, že mu byla dne 12. února 1936 žalovanou stranou dána 14denní výpověď k 15. II. 1936, takže služební poměr končil 29. II. 1936, a že měla mu býti vzhledem k tomu, že služební poměr, ujednaný na dobu přechodné potřeby a nastoupený dne 9. října 1935, trval přes 3 měsíce, podle § 30 odst. 3. zák. č. 154/1934 Sb. z. a n., dána výpověď šestinedělní ke konci kvartálu, t. j. 31. III. 1936.

Žalovaná strana namítla proti žalobě, že výpověď 14denní odpovídá zákonu, neboť původní služební poměr, ujednaný na dobu přechodné potřeby a nastoupený dne 9. X. 1935, byl zrušen 14denní výpovědí, danou 27. III. 1935, a skončil 9. ledna 1936, a že k žádosti žalobce dne 28. XII. 1935 byl uzavřen nový poměr za změněných podmínek, rovněž na dobu přechodné potřeby, který byl zrušen 14denní výpovědí k 29. únoru 1935.

Odvolací soud zjišťuje z dopisu žalované strany z 13. IX. 1935, jehož pravost byla uznána, že žalovaná strana přijala žalobce do svých služeb jako revidenta s měsíčním platem Kč 1300.— a s dietami podle odst. 3. tohoto dopisu s tím, že žalobce nastoupí toho dne, který žalovaná určí, a od toho dne žalobce má nárok na služební požitky, a že tento služební poměr byl na dobu přechodné potřeby podle § 30 odst. 3. zákona čís. 154/1934 Sb. z. a n.

Z dopisu žalované strany ze dne 27. XII. 1935, za pravý uznaného, zjišťuje soud odvolací, že žalovaná strana hořejší služební poměr vypověděla dne 27. XII. 1935, takže podle dopisu tohoto měl končiti 9. ledna 1936.

Z dopisu žalované strany společnosti z 28. XII. 1935, jehož pravost byla uznána, zjišťuje odvolací soud, že žalovaná strana žalobce dnem 10. ledna 1936 přijímá do svých služeb jako revidenta s měsíčním platem Kč 1200.—, jinak že podmínky služební proti smlouvě z 23. IX. 1936 nebyly změněny, a to rovněž na dobu přechodné potřeby podle § 36, odst. 3. zák. č. 154/34 Sb. z. a n.

První soud žalobu zamítl, jsa toho právního názoru, že první služební poměr podle smlouvy z 13./9. 1935 skončil 14denní výpovědí, danou 27. XII. 1935 a že pak byl uzavřen smlouvou z 28. XII. 1935 mezi stranami nový služební poměr, uzavřený opět na čas přechodné potřeby, a že 14denní výpověď, daná 13. II. 1936, jest tedy přípustná, ježto služební poměr žalobcuv netrval přes 3 měsíce.

Než soud odvolací nesdílí tento právní názor prvního soudu.

Jak shora dopisy žalované strany (přílohy C a D orig.) zjištěno, žalovaná strana dala žalobci dne 27. XII. 1935 z původního služební poměru 14denní výpověď s tím, že poměr ten končí 9. ledna 1936, avšak ještě před tím, než tento služební poměr skončil, dne 28. XII. 1935 uzavřela

se žalobcem nový služební poměr, počínající dnem 10. ledna 1935. Nedošlo tedy fakticky k přerušení služební poměru, ježto podmínky podle obou služebních smluv byly stejné, až na to, že žalobci byl snížen plat o Kč 100.— měsíčně. Také podle smlouvy z 28. XII. 1935 platila pro tento služební poměr záruka, složená žalobcem při uzavření původní smlouvy z 13. IX. 1935, z čehož je patrné, že služební poměr podle smlouvy z 28. XII. 1935 je pokračováním služební poměru podle smlouvy z 13. IX. 1935, a že nastala pouze modifikace jeho ohledně měsíčního platu žalobcova.

Žalovaná strana také ani netvrdila, tím méně prokázala, že by žalobce, jak je podle revisních instrukcí soudu odvolacímu z jiných sporů známo, byl povinen dnem 9. ledna 1936 při skončení služební poměru svoji činnost revidenta skončit, veškeré písemné doklady, zvláště dekret jmenovací a legitimaci žalované straně vrátit, takže z toho je patrné, že nedošlo k přerušení původního služební poměru.

Tím má soud odvolací za prokázáno, že služební poměr podle smlouvy z 23. IX. 1935 v den výpovědi, dané žalobci dopisem z 13. II. 1936, trval přes 3 měsíce a že tedy podle ustanovení § 30 odst. 3. zákona č. 154/34 mohl býti zrušen jedině výpovědí šestinedělní ke konci čtvrtletí, t. j. k 31. březnu 1936.

Ježto žalobci, jak nesporno, byly jeho služební požitky vyplaceny pouze do 29. II. 1936, přísluší mu náhrada jeho požitků za měsíc březen 1936. Proto soud odvolací, vyhověv odvolání, rozsudek soudu I. stolice, pokud byl napaden, změnil a rozhodl, jak shora uvedeno, při čemž žalobci přiznal diety ve výši jím v odvolání žádané, ježto žalovaná strana proti výši těchto diet ničeho nemítala.

Návrh na přisouzení útrat I. stolice byl zamítnut proto, že podle protokolu o ústním jednání ze 24. III. 1936 strany účtovaly hotové výlohy až po tom, když ústní jednání bylo prohlášeno za skončené, což odporuje ustanovení § 54 c. ř. s., podle něhož jest účtovat útraty ještě před koncem jednání, které bezprostředně předchází před rozhodnutím nároků na náhradu nákladů. Mimo to i způsob účtování: »Straně účtují hotové výlohy« odporuje předpisu citovaného paragrafu, podle něhož strana, která se domáhá náhrady nákladu, má pod ztrátou nároků na náhradu soudu předložit seznam nákladů i s doklady, takže paušální účtování hotových nákladů, aniž by uvedena byla ciferně výše jednotlivých položek, jest nepřipustná.

Ad. Brumlík.

V řízení podle zákona o pracovních soudech jest obecný zmocněnec (§ 23 zák. č. 131/1931) oprávněn substituovatí za sebe jiného obecného zmocněnce. Rozh. krajského soudu v Plzni z 18. I. 1936, Opr 11/36.

Oprávněné je odvolání uplatňující zmatečnost rozsudku první stolice, jakož i řízení jemu předcházející v § 28, č. 4. zákona ze dne 4. července 1931, č. 131 Sb. z. a n., naznačenou, že možnost před soudem projednávatí byla žalující straně nezákonným způsobem odňata.

Žalující strana zplnomocnila L. C., aby ji v tomto sporu zastupoval, přiznavši mu moc a právo, uvedený spor vésti, líčení se zúčastniti, veškeré písemnosti i k vlastním rukám žalující strany adresované přijímati, činiti mír, odvolati žalobu, přijímati peníze, jakož i veškerá podání jejím jménem činiti a podepisovati.

K roku ustanovenému na den 27. listopadu k ústnímu jednání dostavil se za dovolatele Josef

Z., který prohlásil, že zmocněnec žalobcův mu telefonoval, že se k roku dostaviti nemůže, aby proto on se za něho dostavil, a uvedl, že předloží plnou moc do 8 dnů.

Soud první stolice je toho názoru, že zmocněnec žalobcův nebyl oprávněn substituovat za sebe jiného obecného zmocněnce, vydal k návrhu žalované strany rozsudek pro zmeškání a žalobu zamítl.

Není pochybnosti o tom, že zmocněnec žalobcův, jemuž byla žalobcem vydána řádná plná moc procesní, která byla připojena k žalobě tím, že za sebe poslal k roku Josefa Z. s tím, aby požádal o 8denní lhůtu k předložení plné moci, ustanovil tohoto svým náměstkem.

Nelze souhlasiti s názorem soudu první stolice, že by zmocněnec odvolatelův nebyl býval k tomu oprávněn. V tomto směru jsou rozhodnými předpisy občanského zákona o zmocnění, zejména ustanovení § 1010 o. z. o., jež dovoluje zmocněnci, je-li to okolnostmi nevyhnutelné, aby si zřídil náměstka. Nebylo by ovšem právně vyloučeno, aby strana svému zástupci nezakázala

zříditi si substituta. Takový zákaz však ze znění písemné plné moci najevo nejde, naopak pro obsah žalobceva odvolání dlužno za to míti, že žalobce s takovým postupem svého zmocněnce byl srozuměn a že jej schvaluje.

Nemohl-li se tedy zmocněnec odvolatelův sám dostaviti k roku, nařizenému k ústnímu jednání, byl oprávněn zříditi si náměstka a vyslati jej k ústnímu jednání, aby tu provedl nutné procesní úkony, aby odvolatel byl uchráněn újmy, jež by mu vzešla následkem toho, že se k roku osobně nedostavil. Třeba náměstek zmocněnce odvolatelova nemohl se vykázati plnou mocí, jak to zmocněnci ukládá předpis § 30 c. ř. s., bylo jej podle § 38 c. ř. s., 19. zákona č. 131/1931 Sb. z. a n., prozatím připustit k zastupování a uložit mu, aby v dané lhůtě plnou moc předložil. (Rozh. nejv. soudu č. 3709, 10.399 sbírky rozh. n. s.)

Ježto se tak nestalo, byla možnost před soudem projednávatí odvolateli odňata nezákonným postupem, což činí zmatečným v odpor vzatý rozsudek i předchozí řízení, jak výše zmíněno. Ad. Brumlík.

Poznámky.

Nálezy rozhodčích komisí a pořad práva podle § 105 úst. listiny.

»Právník« v č. 7 uveřejňuje rozhodnutí nejvyššího soudu z 29. května 1936, Rv I 2529/35, kterým nejv. soud přiklání se po letech sporů k názoru dosud zastávanému nejv. správním soudem, že proti nálezu rozhodčí komise podle § 3, písm. g) zákona o závodních výborech, může se strana dovolati nápravy pořadem práva podle § 105 úst. listiny. Zasilatel v poznámce toto rozhodnutí vítá. Máme pochybnosti o tom, zda vskutku jest toto rozhodnutí pozitivním přínosem v řešení tak sporné otázky. Nemůže býti sporu o tom, že s hlediska požadavku jednotnosti judikatury nejvyššího správního soudu a nejvyššího soudu jest toto rozhodnutí pokrokem, ježto se jím odstraňuje rozdíl, který praxe těžce nesla. Sjednocení judikatury nastalo ve dvou směrech. Nejv. spr. soud přiznává příslušnost rozhodčí komise rozhodovati o odporu závodního výboru podle § 3, písm. g) i tenkrát, byl-li pracovní poměr zrušen propuštěním z důležitého důvodu; naproti tomu nejvyšší soud hájí názor opačný. Předmětným rozhodnutím toto opačné stanovisko opouští. V druhém směru jest však sjednocení judikatury daleko důležitější. Jak známo, nejv. správní soud prohlásil rozhodčí komisi za úřad správní v nálezu Boh. A. 1617/1922 a na tomto názoru setrval. Nálezy rozhodčí komise o odporu závodního výboru podle § 3, písm. g) uznal za výrok správního úřadu o nároku soukromoprávním, proti kterému může strana výrokem tím dotčená hledati ochranu pořadem práva podle § 105 úst. listiny v nálezu Boh. A. 2956/1923. Obě právní zásady nejvyšší soud nepřijal, což vedlo k rozhodování konfliktního senátu. Tento senát zabýval se nejprve otázkou, zda jest rozhodčí komise správním úřadem a zda její výrok o odporu podle § 3, písm. g) jest rozhodnutí o nároku soukromoprávním (rozsudek z 25. V. 1925, č. 357). Znovu se musil konfliktní senát věci zabývati, když nejv. soud v rozhodnutí z 8. III. 1927, Rv I 1139/26 (Váž. obč. 6873) bránil se jednání o žalobách podle § 105 úst. listiny názorem, že »nejde o rozhodování právní, nýbrž spíše o arbitrární posouzení poměrů dělnictva a poměrů závodů« a že rozh. komise rozhoduje s konečnou platností, takže

je vyloučen i pořad práva podle § 105 úst. listiny. V usneseních z 12. XII. 1927, č. 476, z 11. XII. 1930, č. 597/29 a z 7. XII. 1931, č. 744 návrhy zamítl jako nepřijatelné, ježto nešlo o kompetenční konflikt.

Za tohoto stavu věci bylo jasno, že k nápravě může dojiti jen tehdy, změní-li některý ze soudů svůj právní názor, nebo cestou legislativní.

K tomu ještě přistoupil názor nejv. soudu, podle kterého rozhodčí komise není věcně příslušná rozhodovati o odporu závodního výboru a závodnímu výboru nepřislouží právo vznesti odpor, jestliže zaměstnavatel propustil dělníka z důležitého důvodu; není-li rozhodčí komise příslušnou, nemůže býti použito cesty podle § 105 úst. listiny.

V souvislosti s tím jest připomenout důležitou zásadu, kterou nejv. soud hájí, totiž že v případě § 3 g) zák. o záv. výborech nejde o právní nárok zaměstnancův vůči zaměstnavateli, ani o nárok zaměstnancův vůči závodnímu výboru; teprve nález rozhodčí komise může svým výrokem založiti nárok zaměstnancův vůči zaměstnavateli (z posledních je to rozhodnutí z 23. I. 1936, Rv I 1892/35 — Juristen-Zeitung, str. 77).

Na tomto stavu zůstalo až do rozhodnutí nejv. soudu z 29. V. 1936 a sjednocení judikatury nejv. správního soudu a nejvyššího soudu znamená v konečném výsledku možnost, aby strana, dotčená výrokem rozhodčí komise podle § 3, písm. g), hledala ochranu na pořadu práva.

Méně příznivou jest tato změna s hlediska výkladu § 3, písm. g) a § 26 zákona o záv. výborech. Když konfliktní senát hodnotil výrok rozhodčí komise o odporu záv. výboru podle § 3, písm. g) jako výrok o soukromoprávním nároku, odůvodnil tento svůj názor takto: »Tato ustanovení § 3, lit. g) cit. zákona, nenechávají nejmenší pochybnosti o tom, že jimi byl pozměněn obsah pracovního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, upravený dosud živnostenským řádem, čeledními řády, zákonem o obchodních pomocnících, pokud se týče předpisy všeobecného zákoníka občanského, a to zejména také nejen v příčině otázky, kdy může zaměstnavatel zrušiti pracovní poměr jednostrannou

výpovědi, nýbrž i ve příčině soukromoprávních následků, jaké jsou spojeny s výpovědí, která byla dána proti předpisům § 3, lit. g) cit. zák. o záv. výborech.

Ale pak jest nálezh. rozhodčí komise, v němž se podle § 3, lit. g) cit. zákona vyslovuje, že zaměstnavatel jest povinen přijati znovu do práce propuštěného zaměstnance — a o takovýto nálezh. jde také v daném případě — rozhodnutím o nároku soukromoprávním, neboť nálezh. ten určuje obsah nároků plynoucích ze soukromoprávního poměru, založeného služební, pracovní nebo čelední smlouvou.

Okolnost, že zaměstnanec nemůže podle § 3, lit. g) cit. zákona takovýto nálezh. před rozhodčí komisí formelně sám uplatňovati, nýbrž že jen závodní výbor může spornou věc vznést na rozhodčí komisí, sama o sobě nestačí k tomu, aby takovému nároku vtiskla ráz veřejnoprávní.

Ale nejv. správní soud ukazoval cestu k pravděpodobné změně své judikatury v nálehu Boh. A 11.369/35, ve kterém usuzuje z toho, že rozh. komise je povolána rozhodnouti z podnětu propuštění jednotlivého zaměstnance jen, když jí věc předloží záv. výbor se svým dobrozdáním, na to, že spor, o němž rozh. komise jest k rozhodování povolána, nemá povahu soukromoprávního sporu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem z poměru pracovního.

Nejvyšší soud názoru nejv. spr. soudu o charakteru nálehu rozh. komise podle § 3 g) odpovíral vlastním názorem v cit. rozhodnutí Váž. obč. 6873/27. Tento názor uvítal Hácha ve Slovniku veřejného práva.

Když nyní nejv. soud změnil svůj názor, musil ovšem nejprve říci, že jde o nálezh. práva soukromého. Popřel svůj dřívější názor (Váž. obč. 6873), že by v tomto případě šlo o arbitrární posuzování poměrů v závodě a k odůvodnění uvedl toliko tuto větu: »Právě otázka předčasného zrušení pracovního poměru podle § 82 živn. ř. a § 27 zák. č. 20/1910 ř. z. (nyní § 34 zák. č. 154/34 Sb. z. a n.) vyžaduje rozboru a zjištění skutkových okolností a také řešení otázek právních.« Jest opravdu litovati, že nejv. soud přenesl se tímto způsobem přes otázku, která je jednou ze základních v pracovním právu. Stačí přec namítnouti, že »také řešení otázek právních« neznamená ještě, že jde o t. zv. právní spor, tím méně, že jde o spor o soukromoprávní nálezh. zaměstnance; stejně tak rozhodnutí o prejudicielní otázce neznamená pro naši věc ničeho.

Jsmo tedy v nežádoucí situaci, kdy nejvyšší soud připojil se k dosavadní judikatuře nejv. správního soudu v době, kdy nejv. spr. soud dává znát, že jeho judikatura není definitivní.

Nálezh. na státní příplatek.

V první polovici letošního roku nejvyšší správní soud a nejvyšší soud zabývaly se základními otázkami právní úpravy t. zv. gentského systému, tak jak je dána zákonem č. 267/1921 Sb. z. a n. ve znění novel. Jsou to nálehy nejv. správního soudu z 29. května 1936, č. 13262/36 a č. 13263/36 (v tomto časop. pod č. 2086 a 2087) a rozhodnutí nejvyššího soudu z 5. III. 1936 R I 1439/35 (Váž. obč. 15005) a z 20. III. 1936 R II 41/36 (Váž. obč. 15062). Jde totiž o konstrukci právních vztahů mezi státem, který vrchnostenským aktem udílí t. zv. svolení k výplatě státního příplatku a vyplacený státní příplatek odbo-

rové organizaci nahrazuje, a odborovou organizací, která o výplatě státního příplatku rozhoduje a nezaměstnanému příplatek vyplácí, a posléze nezaměstnaným členem odborové organizace, který si plněním uložených mu povinností »zajišťuje« nálezh. na státní příplatek. Těmito otázkami se dosud soudní praxe nezabývala a možno říci, že tato okolnost nebyla na prospěch provádění předpisů o státním příplatku, zejména pokud šlo také o praxi nižších stolic soudních. Než i v oboru administrativním znamenají tato čtyři rozhodnutí důležitou událost. Nejv. správní soud přijal zásadu, že odborová organizace — splňuje-li podmínky zákonem stanovené — má právní nálezh. na to, aby jí svolení k výplatě státního příplatku bylo státní správou uděleno, a jak nejv. správní soud, tak nejvyšší soud dospěly k další zásadě, totiž k zásadě právního nároku u člena vůči odborové organizaci na výplatu podpory a státního příplatku; nejvyšší soud tento nálezh. členův hodnotí jako nálezh. soukromoprávní, který náleží na pořad práva. Tím vznikla nejen právně bezpečnější situace odborových organizací vyplácejících státní příplatek, nýbrž také získala právní posice nezaměstnaného člena. Odborové organizace získaly ochranu u nejv. správního soudu, a to také pokud jde o refundaci státního příplatku, nezaměstnaní členové získali pořad práva. Prospěch ten má svůj význam pro provádění t. zv. gentského systému, jehož právní základ nabyt větší jistoty.

Bezodhodně obohacení zaměstnavatelovo při zakázané práci přes čas.

Praxe nejvyššího soudu přiznává zaměstnanci nálezh. z bezodhodněného obohacení zaměstnavatele při t. zv. zakázaných pracích. Pokud jde o výši odškodného, má býti uváženo, zda nebyly nedovolené práce přes čas přiměřeně odměněny již v platu, pokud se týče zdali tím, co bylo zaměstnanci na jeho přesčasové práce zapláceno, byly tyto práce přiměřeně odměněny čili nic. Při tom výši odškodného může soud určit podle § 273 c. ř. s. Nelze mluvit o obohacení zaměstnavatele na úkor zaměstnance, dostalo-li se zaměstnanci za zakázanou práci přes čas přiměřené náhrady v celkovém jeho platu úhrnkově. (Váž. obč. 12158, 13558, Prac. právo č. 529, 883.) Jde o výši odškodného; v této věci judikatura nejv. soudu nepodává dosud nižším soudům bezpečnější směrnici, jak posouditi »přiměřenou« náhradu. To platí zejména v těch případech, kdy mzda (plat) není stanovena pevnou částkou za určité časové období, jako je tomu u číšníků odměňovaných zpropitným a naturálními požitky, nebo u úkolové práce. V tomto směru je třeba upozorniti na rozh. Váž. obč. 14908 a 14978. V obou rozhodnutích (v tomto časop. č. 2137 a 2192) nejv. soud pro posouzení přiměřenosti náhrady přijímá poměr ke mzdě zaměstnance téhož druhu za osmihodinovou práci. Tento poměr přijímá jak při práci úkolové, tak při úhrnkové mzdě, která není stanovena podle času (číšník). V rozh. Váž. obč. 14978 posuzuje věc podle průměrného výdělku, v rozh. 14908 podle přiměřené mzdy. »Přiměřená« a »průměrná« mzda zajisté není jedno a totéž. V této věci musí proto dojít ještě k vyjasnění. Spor, o který šlo v rozh. 14978 (sklepník), ukazuje, že zjištění přiměřené náhrady za zakázanou práci přes čas předpokládá dosti obsáhlá skutková zjištění. V případě číšníka, odměňovaného zpropitným a naturáliemi, je třeba zjištění průměrného výdělku číšníka pracujícího jen po dovolenou pracovní dobu 8 hodin a nemajícího plat v hotovosti,

dále zjištění, zda se takovému zaměstnanci, odkázanému na pouhé zpropitné, poskytuje v takových podnicích v jakém byl ustanoven zaměstnanec, i strava a byt, či jen strava a bez bytu, dále, kolik zaměstnanec mohl na zpropitném vydělávat v normálních hodinách a kolik v čase, kdy konal práci přes čas. Jest souhlasiti s tím, že všechny tyto skutkové okolnosti třeba vzíti v úvahu; domníváme se však, že ani pak nebude ještě skutkový základ úplným, neboť musí býti brán zřetel k výkonu zaměstnavatele, který nelze srovnávat s výkonem zaměstnance jiného podniku. Než přes to má svůj význam, jestliže judikatura nejvyššího soudu jde dále při vymezení pojmu »přiměřenosti« náhrady za zakázanou práci přes čas.

Zpětná působnost § 4 nař. č. 89/1935.

K článku dr. Budníka (Soudcovské listy), který jsme zaznamenali v minulém čísle, přibily zatím další úvahy o otázce, zda se zákaz nižších mezd proti hromadné smlouvě (§ 4 nař. č. 89/1935) vztahuje také na individuální smlouvy pracovní, uzavřené před 30. dubnem 1935. Je to jednak úvaha dr. K. Ballenbergera: »Otázka závaznosti individuálních pracovních smluv, uzavřených před platností vládního nařízení č. 89/1935«, kterou přináší poslední číslo časopisu »Česká advokacie« a úvaha dr. F. Krause: »K otázce zpětné působnosti vládní nař. o závaznosti kolektivních smluv« (Právník č. 7, roč. 75.). Také tyto úvahy vyznívají v ten smysl, že předpis § 4 cit. nař. má t. zv. nepravě zpětné působení a že tedy zákaz ujednání nižší mzdy, než jakou stanoví hromadná smlouva, platí i pro individuální služební smlouvy, uzavřené před 30. dubnem 1935. Z toho vyplývá zamýšlené stanovisko obou autorů k opačnému právnímu názoru, který byl vyjádřen v rozhodnutí nejvyššího soudu z 27. února 1936, Rv II 951/35.

Časopisy.

Právní obzor (roč. XIX. č. 15): Dr. Frant. Štájr: »Příslušnost civilního sporného soudu a některé otázky, souvisící s ní.«

Soudcovské listy (roč. XVII. č. 10): Václav Cícha: »Zákon ze dne 16. června 1936, č. 161 Sb. z. a n.«

Právo československé (roč. III. č. 8—11): Dr. Jaroslav Vorel: »Zákon o obraně státu.« — Dr. Josef Krakeš: »Zprostředkování práce.«

Právník (roč. 75 č. 7): Dr. F. Kraus: »K otázce zpětné působnosti vládní nař. o závaznosti kolektivních smluv.« — Dr. L. Langer: »Kdy je obchodní zástupce ve služebním poměru?«

Richterzeitung (roč. XVIII. č. 9): Dr. Egon Weiss: »Die moderne Gesetzgebung und der Abbau des kapitalistischen Wirtschaftsordnung.« — Dr. Dittrich: »Das Berufungsverfahren in Arbeitssachen mit dem Werte von über 300 Kč.«

Juristenzeitung (roč. XVII. č. 18): Dr. W. Butschek »Zehn Jahre Sozialversicherung.«

Literatura.

Nové směry v obchodní politice. — Hospodářský nacionalismus, clearing, kompensace. — Orbis. Sběrka spisů právnických a národohospodářských. — Kč 40.— brož.

Kniha obsahuje tři studie, z nichž každá pojednává zcela samostatně a s jiného hlediska jak

o nových metodách obchodní politiky, tak i o nových prostředcích, které jsou s prováděním dnešních metod obchodní politiky věcně spojeny, ač byly původně zřízeny k jinému účelu. Prvou studií »Stará a nová obchodní politika« napsal sekretář Obchodní a živnostenské komory v Brně dr. Jindřich Mayer, druhou »Clearing a platební kompensace Československa s cizinou« přednosta Studijního oddělení Národní banky československé dr. Ing. Miloš Horna a třetí »Technika mezistátních clearingů a kompensací« náměstek přednosta Studijního oddělení Národní banky československé Ing. Ant. Šourek. Již z letného přehledu obsahu jest vidět, že všechny tři práce snaží se osvětliti některé aktuální otázky, které nabyly v průběhu dnešní hospodářské krise zvláště v mezinárodním styku mimořádné důležitosti, byť i, doufejme, jen přechodně. Poněvadž návrat k normálnímu obchodnímu a platebnímu styku s cizinou se dosud nerýsuje ani na dalekém obzoru, je tuto společnou publikaci uvítati jako přínos do naší národohospodářské literatury, zvláště když ani v literatuře jiných zemí není mnoho knih, pojednávajících o tomto thematu, a pokud se objevily, jsou buď příliš všeobecné nebo opět specificky národní a pro naše poměry nic neosvětlují. Kniže dodává hodnoty, že ji napsali autoři, kteří při zavádění nových opatření obchodně politických a mezinárodně platebních přímo spolupůsobili a účinky těchto opatření mohou ve své úřední činnosti zblízka porovnat.

Skutkové zjištění a právní posouzení v řízení soudním. Studie k revisnímu a zrušovacímu řízení před nejvyšším soudem. — Napsal JUDr. Karel Gerlich, sekretář nejvyššího soudu a soukr. docent právníké fakulty Masarykovy university. — Praha-Brno 1934. — Orbis. Sběrka spisů právnických a národohospodářských, svazek LXXIII. — 57 stran. — Kč 25.— brož.

Strukturální změny v hospodářství světovém a československém. — Ing. dr. Vl. Klímecký. — Orbis, Praha. — Kč 48.— brož.

Kniha zabývá se změnami ve skladbě hospodářství. Hledají-li se příčiny hospodářské krise a cesty další hospodářské politiky, je potřeba poznati nejdříve současný stav a síly, které působily a působí k hospodářskému vývoji. Autor vychází ve své studii skladbových změn od doby dávno předválečné a ovšem podrobně zpracovává změny uskutečněné ve válce a po ní až k dnešku. Sleduje nejen přesuny v zeměpisném rozdělení světové výroby a obchodu, ale i změny v proudění kapitálovém, ve formách podnikání, v obsahu výroby a spotřeby, v zásadách politiky obchodní, finanční, úvěrové a měnové atd. S vývojem světovým porovnává autor vývoj hospodářství československého, a to opět od základů již předválečných, a sleduje měnící se předpoklady našeho hospodaření. Rozebírá naši hospodářskou a sociální strukturu a síly, které působily a působí k jejím změnám. Zejména podrobně pojednává o našem zahraničním obchodě s hlediskem u nás dosud málo osvětlených.

Der Arzt im tschechoslowakischen Recht. — Univ. prof. dr. Ernest Hoyer. — Praha 1936. — Nákl. Prager medizinische Zeitschrift, Česká Lípa. — Str. 48. — Kč 10.— kart.

Autor zabývá se pojmem »lékaře« a »lékařské praxe« v platném právu, při čemž bere zřetel na souvislé otázky. K práci je připojen seznam zákonů a výnosů, týkajících se předmětné otázky, jakož i věcný rejstřík.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, s přílohou „Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva“ ročně Kč 32.—, pro předplatitele časopisu „Odborové sdružení československé“ Kč 12.—, s přílohou „Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva“ Kč 18.—, nebo doplatek úměrný zvýšenému rozsahu. — Redakce, správa a výpravna v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení československé — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol., Praha II. Hyberská ul. 7. — Novinová sazba povolena řed. pošt a telegr. 208.987-VII.-1927. Podací úřad Praha 25.